UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Pavla Voborníková

Eugenická minulost Planned Parenthood Federation of America

Bakalářská práce

Praha 2010

Autor práce: **Pavla Voborníková**

Vedoucí práce: **Prof. PhDr. Svatava Raková, CSc**.

Oponent práce: D**oc. PhDr. Francis D. Rasks, PhD.**

Datum obhajoby: 2010

Hodnocení:

Bibliografický záznam

VOBORNÍKOVÁ, Pavla. *Eugenická minulost Planned Parenthood Federation of America.* Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, 2010. 61 s. Vedoucí diplomové práce Prof. PhDr. Svatava Raková, CSc.

Anotace

Bakalářská práce „Eugenická minulost Planned Parenthood Federation of America“ je studie o vztahu mezi americkým eugenickým hnutím Planned Parenthood Federation of America (PPFA) a *American Birth Control League (*ABCL), organizací, ze které ve 40. letech vznikla dnes respektovaná PPFA. Právě toto meziválečné propojení s eugenickým hnutím ovlivnilo členskou základnu PPFA v prvních letech její existence. Cílem práce je popsat spolupráci ABCL se zmíněným hnutím a aktivity předního člena ABCL a posléze PPFA Clarence Gambla, který byl rasistou. Výzkum je také zaměřen na zakladatelku ABCL Margaret Sangerovou a její eugenické názory. První kapitola poukazuje, že v době, kdy vznikla ABCL, byla ve Spojených státech populární věda zvaná eugenika. Většina studie se věnuje Margaret Sangerové. Je zde pospána velmi úzká spolupráce ABCL s American Eugenics Society, projev Sangerové na schůzi Ku Klux Klanu a její iniciativa v zakládání antikoncepčních poraden pro barevné. Poslední část studie se zabývá Clarencem Gamblem, který lobboval za sterilizační zákony na určitých územích a organizoval a zároveň i financoval testování antikoncepce na chudých, hlavně barevných, ženách. Časové rozmezí práce je přelom 19. a 20. století a konec 50. let.

Annotation

Thesis “The Eugenics past of the Planned Parenthood Federation of America” is a study about a relationship between American eugenics movement Planned Parenthood Federation of America (PPFA) and the American Birth Control League (ABCL), a predecessor of the today’s respected PPFA which was established in the 1940s. It was this interwar connection with the movement that influenced the membership base of the PPFA in the early years of its existence. The aim of the study is to describe the cooperation between the ABCL and the movement and outline the activities of an

important member of the ABCL, later the PPFA, Clarence Gamble. The research is also focused on the founder of the ABCL Margaret Sanger and her opinions on eugenics. The first chapter shows that at the time the ABCL was founded a science called eugenics was popular. The main focus of the study is centered on Margaret Sanger. There is a description of the very close cooperation between the ABCL and the American Eugenics Society, Sanger's speech on the meeting of the Ku Klux Klan and her initiation to found birth control clinics for colored people. The last part of this research deals with Clarence Gamble who lobbied for sterilization laws in certain areas, and also organized and funded testing contraception on poor, mainly colored, women. The thesis covers the time from the end of the 19th century to the end of the 1950´s.

Klíčová slova

eugenika, americké eugenické hnutí, rasismus, sterilizace, neomalthusiánství, antikoncepce, potrat, antikoncepční poradna

Keywords

Eugenics, american eugenics movement, racism, sterilization, neomalthusianism, birth control, abortion, birth control clinic

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.

2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne … **Pavla Voborníková**

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce Prof. PhDr. Svatava Rakové CSc. za dlouhé konzultace a Mgr. Janě Sehnálkové, která mi pomohla s projektem a byla mi kdykoliv k dispozici.

Obsah

ÚVOD 7
Eugenika 13
1.1. Co je eugenika 13
1.2. Vznik eugeniky 13
1.3. Americké eugenické hnutí 15
1.3.1. Příčiny 15
1.3.2. Organizace a jejich vliv 17
1.3.3. Imigrační zákony 19
1.3.4. Sterilizace 19
1.3.5. Spojitost s hnutím antikoncepčním 22

Propojení American Birth Control League s hnutím eugenickým 24
2.1. Comstock Act 24
2.2. Margaret Langerová 25
2.3. Pivot of Civilization 29
2.4. Birth Control Review 32
2.5. American Birth Control League a American Eugenics Society 33

Sporné aktivity Margaret langerové 36
3.1. Projev na schůzce ženské větve Ku Klux Klan 36
3.2. Antikoncepční poradna v Harlemu 37
3.3. Negro Project 38
Testování antikoncepce na chudých ženách 41
4.1. Clarence Gamble 41
4.2. Okres Logan ve státě Západní Virginie 42
4.3. Portoriko 43
4.4. Severní Karolína 44
4.5. Portoriko a tabletka Envoid 46

ZÁVĚR 48
Summary 51
Použitá literatura, prameny a internetové zdroje 54
Seznam příloh 59
Přílohy 60

Úvod

Téma práce je propojení amerického eugenického hnutí s *Planned Parenthood Federation of America* (PPFA). Rozmezí zkoumaného období je přelom 19. a 20. století, kde má kořeny americké eugenické hnutí, až do roku 1960, kdy byla na americký trh uvedena antikoncepční pilulka *Envoid*. Právě na jejím výzkumu se PPFA podílela. Jak už téma napovídá, teritorium práce jsou Spojené státy americké. Cílem výzkumu je popsat pronikání eugeniků do předchůdkyně dnes respektované organizace propagující sexuální osvětu *Planned Parenthood Federation of America* (PPFA) a jeho dopady na testování antikoncepce na chudých ženách, které začalo ve 30. letech. PPFA působí i mezinárodně jako *International Planned Parenthood Federation* (IPPF). Její filiálka působí i v České republice pod názvem *Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu*, jejím prezidentem je známý sexuolog Jaroslav Zvěřina.

Zakladatelkou *Americam Birth Control League* (ABCL), jež předcházela PPFA, byla Margaret Sangerová Sleeová (1879-1966), která zároveň byla hlavní postavou amerického antikoncepčního hnutí. Právě tato žena zahájila spolupráci s eugenickým hnutím. Sama věřila, že eugenika je pro lidstvo velkým přínosem. Sangerová působila v antikoncepčním hnutí po celé zkoumané období, proto jsou jí v práci věnovány dvě kapitoly.

Vzhledem k tomu, že součástí amerického eugenického hnutí byl rasismus a antisemitismus, tak je dnes Margaret Sangerová podezřívána z rasismu. Práce je tedy nejen zaměřena na spolupráci eugenického hnutí s PPFA, v té době ještě jako ABCL, ale také na eugenické názory zakladatelky organizace.

Téma jsem si vybrala, protože se dlouhodobě zabývám americkým feminismem a zajímalo mě, jestli hlavní představitelka amerického antikoncepčního hnutí byla opravdu rasistkou. Ve Spojených státech je sice o Margaret Sangerové mnoho publikací, ale jen několik z nich se Sangerové věnuje v dobovém kontextu, proto jsem se rozhodla napsat práci o zakladatelce PPFA, ve které se zabývám nejenom její postavou, ale také eugenikou, která v té době byla populární a velmi vlivná.

Kromě eugeniky a antikoncepčního hnutí jsem se ve svém studiu zabývala počátky amerického imperialismu, protože v rozvoji průmyslu a kolonizace jsou kořeny amerického eugenického hnutí. Navíc někteří antiimperialisté se stali předními představiteli hnutí.

Nejužitečnější v mém výzkumu v oblasti amerického imperialismu byl článek ***Racism in the Expansionist Controversy of 1898-1900***.[1] Tento článek od amerického jazykovědce Allena Merriama poukazuje, že co se týče rasismu, tak si imperialisté a antiimperialisté byli rovni. V obou dvou táborech vznikaly pseudoteorie o neanglosaských národech, podle nichž byly tyto národy méněcenné než Anglosasové. Takovýchto teorií poté vznikalo v rámci eugenického hnutí spousta.

Celkově Merriam napsal přehledovou studii o počátcích americkém expansionismu, která byla pro můj výzkum dostačující.

Pro lepší pochopení názorů imperialistů a antiimperialistů mi posloužily prameny ***Americanism versus Imperialism*** od Andrewa Carniegieho[2] a ***In Support of an American Empire***[3] od Alberta Beveridgeho. V prvním případě se jedná o článek, který byl publikován v *North American Review*. Carniegie v něm jako antiimperialista píše o problémech, které přinesou nově dobytá území. Opakem je projev imperialisty Beveridgeho, který přednesl roce 1900 před senátem po svém návratu z Filipín. V něm obhajuje obsazení Filipín jako výhodné místo plné surovin, které je zároveň strategické pro obchodování s Čínou, jejíž trh je pro americké výrobky nekonečný.

Mezi hlavní knihy v literatuře o eugenice jsem zahrnula titul ***Tabu v sociálních vědách***[4] od kontroverzního českého psychologa Petra Bakaláře.Vím, že Bakalář v eugeniku věří, ale na druhou stranu je to autor, který se nebojí psát o tabuizovaných tématech a hlavně umí eugeniku dobře vysvětlit a podat o ní dostatek informací, proto jsem jeho knihu použila ve výzkumu.V práci jsou použita pouze fakta, ne autorovo názory. Fakta, o jejichž věrohodnosti jsem pochybovala, jsem si ověřila.

Kromě vychvalování eugeniky jsou dalším nedostatkem knihy některá autorova tvrzení bez uvedení zdrojů, například když je podkládá výzkumy.

Publikaci ***American Eugenics: Race, Queer Anatomy, and the Science of Nationalism***,[5] od historičky Nancy Ordoverové jsem si pro zkoumání americké eugeniky vybrala, protože se jedná o nejširší studii o americkém eugenickém hnutí.

---

[1] Allen Merriam, „Racism in the Expansionist Controversy of 1898-1900“, *Phylon* 39, č. 4 (1978): 369-80, http://www.jstor.org.

[2] Andrew Carniegie, „Americanism versus Imperialism“, *North American Review* 0168, č. 506 (leden 1899): 1-14, http://digital.library.cornell.edu/n/nora/.

[3] Albert Beveridge, „In Support of an American Empire“, záznam, 56. Kongres, 1. sezení, s. 704-12, oficiální stránky Vincenta Ferrara, profesora mezinárodní politiky na Mount Holyoke College v USA, http://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/feros-pg.htm (staženo 28.4. 2010)

[4] Petr Bakalář, *Tabu v sociálních vědách* (Praha: Votobia, 2003). 343 s. ISBN 80-7220-135-2.

[5] Nancy Ordover, *American Eugenics: Race, Queer Anatomy, and the Science of Nationalism* (Minneapolis: University of Minnesota Press 2003). 297 s. ISBN 0-8166-3559-5.

Studie se věnuje nejenom hnutí po dobu jeho slávy, což bylo meziválečné období, ale i dopady tohoto období v následujících letech až do současnosti. Zde jsem našla mnoho informací nejen o americké eugenice, negativních aktivitách propagátorů antikoncepce, ale i polemiku o tom, jestli byla Sangerová rasistkou, proto tuto knihu ve své práci hodně cituji.

Nedostatkem knihy je, že místy působí jako telefonní seznam, autorka pouze uvádí fakta, která nekomentuje.

O americké eugenice je také následující titul - ***Eugenics and Education in America: Institutionalized Racism and the Implications of History, Ideology, and Memory***.[6] Autorkou je další americká historička Ann Winfieldová. Ta ve své práci nejprve vysvětluje eugeniku, příčiny její popularity v USA, poté větší část knihy věnuje snaze amerických eugeniků prosadit vyučování eugeniky v rámci biologie a také selektovat studenty nordické rasy za účelem jim poskytnout lepší vzdělání než těm ostatním a tím dát podnět ke vzniku dokonalejší bílé rasy.

Časové rozmezí knihy je konec 19. století do 50. let. Dojem z publikace kazí styl členění textu do většinou krátkých podkapitol. Kniha pak vypadá jako encyklopedie. Autorka se navíc často opakuje.

Nejdůležitějšími zdroji výzkumu byly prameny od Margaret Sangerové, kde jsem se dočetla o jejích názorech bez jakýkoliv vedlejších subjektivních komentářů, takže jsem si mohla o ní udělat názor sama. Mezi tyto prameny patří knihy ***My Fight for Birth Control***,[7] ***Woman and the New Race***,[8] ***Pivot of Civilization***[9] a ***Autobiography of Margaret Sanger***.[10]

V *My Fight for Birth Control* a *Woman and the New Race* Sangerová píše o potratech a antikoncepci. Eugenice se zde nevěnuje.

Naopak v knize *Pivot of Civilization* Sangerová vyjadřuje svoje eugenické názory a vysvětluje důvody, proč je antikoncepce pro eugeniku prospěšná. Kniha mi poskytla

---

[6] Anne Winfield, *Eugenics and Education in America: Institutionalized Racism and the Implications of History, Ideology, and Memory* (New York: Peter Lang Publishing Inc. 2007). 195 s. ISBN 978-0-8204-8146-3.
[7] Margaret Sanger, *My Fight for Birth Control* (New York: Farrar & Rinehart, 1931). 360 s. ISBN není.
[8] Margaret Sanger, *Woman and the New Race* (Middlesex: The Echo Library, 2006). 88 s. ISBN1406800392.
[9] Margaret Sanger, *The Pivot of Civilization* (Middlesex: The Echo Library, 2006). 99 s. ISBN 1406800384.
[10] Margaret Sanger, *An Autobiography of Margaret Sanger* (New York: Dover Publications Inc., 1971). 504 s. ISBN 0-486-20470-7.

nejvíce informací, které mi pomohly pochopit, proč se k hnutí přidala a v jaké šíři se s ním ztotožňovala.

V autobiografii jsem našla vysvětlení, proč se s některými osobami Sangerová stýkala, ne-li přímo spolupracovala. Autobiografie bohužel končí před vypuknutím druhé světové války, takže nezachycuje celé období života Sangerové. Nevýhodou také je, že se v autobiografii Sangerová převážně věnuje svému úsilí o zlegalizování antikoncepce ve Spojených státech.

Jako další zdroje o životě Sangerové mi posloužily životopisné knihy. Životopisy jsem vybírala podle názorů autorů na angažmá Sangerové v eugenickém hnutí. Vybrala jsem tři známé autory Sangerových životopisů, z nichž jedna autorka omlouvá eugenické aktivity Sangerové dobou, v níž žila, druhá autorka sice negativně píše o PPFA a o Sangerové se vyjadřuje jako o eugeničce, ale z rasismu ji nepodezřívá. Poslední autor celou organizaci i s její zakladatelkou přímo obviňuje z rasismu. Tyhle autory s rozdílným stanoviskem o míře angažovanosti v eugenickém hnutí zakladatelky PPFA jsem do literatury zahrnula, abych mohla zkoumat, jak ke svým názorům došli.

Nejznámější z vybraných knih je ***Woman of Valor: Margaret Sanger and the Birth Control Movement in America***[11] od Ellen Cheslerové. Jak už název napovídá, píše o Sanger pozitivně. Chesler se hlavně ve své knize zabývá bojem za legální antikoncepci. Eugenické aktivity Sanger ale nezapírá a rozepisuje se o nich a vysvětluje, proč Sanger s eugenikou sympatizovala. Podle ní byla Sangerová pouze eugenikou ovlivněna, ale hluboce v ní nevěřila.

Další autorkou je Angela Franksová, která vystudovala teologii a filosofii a v roce 2005 vydala knihu *Margaret Sanger's Eugenic Legacy: The Control of Female Fertility*. V této knize vysvětluje, proč Sangerová nebyla rasistkou. O vztahu PPFA a její zakladatelce k rasismu publikuje a přednáší. Její knihu jsem objevila již při psaní práce a z časového důvodu jsem ji už do literatury nezačlenila, ale na internetu jsem našla jeden její článek ***Margaret Sanger and Planned Parenthood: The Eugenics Connection***[12] a přímo internetové stránky této vědkyně,[13] kde jsou poznatky z jejího výzkumu.

---

[11] Ellen Chesler, *Woman of Valor: Margaret Sanger and the Birth Control Movement in America* (New York:
Simon & Schuster, 1992). 639 s. ISBN 0-671-60088-5.
[12] Angela Franks, „Margaret Sanger and Planned Parenthood: The Eugenics Connection“, *National Right to Life*, 7. října 2004, http://www.nrlc.org/news/2004/nrl07/margaret_sanger_and_planned_pare.htm
[13] Oficiální stránky Angely Franksové, www.angelafranks.com (staženo 28.4. 2010)

Franksová sice odmítá tvrzení, že Sangerová byla rasistkou, ale kritizuje jí jako eugeničku a vyčítá jí spolupráci s rasisty.

Posledním životopiscem Sangerové v mé vybrané literatuře je presbyteriánský pastor a profesor morální filosofie George Grant. Grant je autorem úspěšné knihy *Grand Illusions: The Legacy of* Planned Parenthood z roku 1988, která se dočkala dalších tří vydání. Ve svém výzkumu jsem pracovala s jeho jinou knihou - ***Killer Angel: A Short Biography of Planned Parenthood´s Founder Margaret Sanger***.[14] Obě tyto knihy odpůrci PPFA často citují ve svých článcích.

Před každou kapitolou je citovaný Gilbert Chesterton, který roku 1922 napsal knihu *Eugenics and Other Evils*.[15] Grant v celé své knize ale nekritizuje Sangerovou pouze jako rasistku, ale také jako šiřitelku sexuality.

V knize jsem našla dva nedostatky. Je v ní několik nepodložených údajů o životě Sangerové a z autobiografie Sangerové a z *Pivot of Civilization* si vzal jenom to, co se mu hodilo k utvrzení jeho přesvědčení.

Pro zkoumání činnosti antikoncepčního hnutí mi posloužila recenzemi vychvalovaná kniha ***From Private Vice to Public Virtue: The Birth Control Movement and American Society since 1830***[16] od profesora historie Jamese Reeda. V tomto historickém exkurzu o vývoji amerického antikoncepčního hnutí od roku 1830 až do 70. let 20. století se Reed věnuje i propojení *American Birth Control League* (ABCL), organizace předcházející PPFA, s hnutím eugenickým. Dále píše o testování antikoncepce na chudých, hlavně barevných, ženách, což patří mezi negativní stránky ABCL, později PPFA. I přesto tuto organizaci ze spolupráce s eugeniky ospravedlňuje.

Metoda výzkumu je kvalitativní - postulující, což znamená, že zkoumanou osobu Margaret Sangerovou a organizaci PPFA zahrnu do širšího historického kontextu a tím vysvětlím, proč Sangerová byla, nebo nebyla rasistkou.Výsledná práce je empirickou statí.

V první kapitole se věnuji eugenice obecně, její historii a cíli, poté vysvětluji vznik antikoncepčního hnutí, protože kořeny svého vzniku má hnutí s eugenikou společné – malthusiánství. Díky tomu lze pak pochopit, proč hlavní představitelky amerického a britského antikoncepčního hnutí inklinovaly k eugenice. Kapitola také

[14] George Grant, *Killer Angel: A Short Biography of Planned Parenthood´s Founder Margaret Sanger* (Nashville: Cumberland House Publishing, Inc., 2001). 127 s. ISBN 1-58182-150-6.
[15] Část je dostupná v češtině na http://gkch.wordpress.com/category/eugenic-and-other-evils-eugenika-a-jina-zla-1922/ (staženo 28.4. 2010)

obsahuje důvody vzniku a rozsahu amerického eugenického hnutí před druhou světovou válkou.

Druhá kapitola je o Margaret Sangerové a její antikoncepční organizaci. V kapitole jsou její eugenické názory a popis spolupráce *American Birth Control League* (ABCL) s *American Eugeninics Society* (AES) a dalšími osobami, které se otevřeně hlásily k rasismu. Je zde také zmíněno, že spolupráce antikoncepčního hnutí a eugenickým probíhala i na světové úrovni.

Předposlední kapitola pojednává o účasti Sangerové na mítinku *Ku Klux Klanu* a dvou projektech budování antikoncepčních poraden pro barevné, které dodnes budí pochybnosti o tom, jestli šlo opravdu o pomoc ženám. Vedou se diskuze, že šlo o řízenou likvidaci Afroameričanů.

Poslední kapitola se zabývá poválečným obdobím, kdy už existovala silná a na eugenickém hnutí nezávislá PPFA. Avšak důsledkem spolupráce ABCL s AES někteří přední členové organizace v eugeniku stále věřili, včetně Sangerové. Ti svými aktivitami stále poškozovali kredit této organizace.

Hypotéza práce je, že Sangerová nebyla rasistkou. S americkým eugenickým hnutím spolupracovala z toho důvodu, že potřebovala vědecky odůvodnit přínos antikoncepce a získat na svoji stranu lékaře. Eugenika byla totiž v té době populární a vlivná. Díky tomu přitahovala různé filantropy, takže druhým hypotetickým důvodem, proč se Sangerová rozhodla spojit cestu své organizace s AES, byly finanční zdroje.

[16] James Reed, *From Private Vice to Public Virtue: The Birth Control Movement and American Society since 1830* (New York: Basic Books, Inc., 1978). 456 s. ISBN 0-465-02582-x.

1. kapitola: Eugenika

1.1. Co je eugenika

Vzhledem k tomu, že se ve své práci zabývám eugenikou, tak je třeba jí vysvětlit. Eugenika se prezentuje jako doktrína,[17] věda, soubor praktik (od antikoncepce k eutanázii) a lze jí definovat i jako společenské hnutí. Jako doktrína, eugenika definuje rasu, vlohy a degeneraci.[18] Pokud mluvíme o eugenice jako vědě, tak se jedná o řízenou reprodukci, jejímž cílem je zabránit roznášení nevhodných genů těch, co jsou pro společnost přítěží, jsou defektní tělesně nebo duševně.[19]

Eugenika je postavena na myšlence strachu ze zhoršení lidského genofondu, takže jejím cílem je kvalitní lidské vlastnosti, které jsou geneticky determinováné, geneticky zlepšovat. Mezi nejdůležitější kvality patří charakter, inteligence a zdraví.[20]

Pro pochopení eugeniky je třeba vysvětlit její dělení. První je rozdělení na negativní a pozitivní eugeniku. Negativní znamená zamezení dysgenickému[21] procesu sterilizací sterilizací tzv. *unfit*, což jsou jedinci s nežádoucími vlastnostmi. Zatímco pozitivní eugenika spočívá v povzbuzení *fit*,[22] aby měli hodně potomků. Další eugenické metody jsou imigrační zákony a tzv. nová eugenika, která používá ke zkvalitnění genofondu biotechnologie jako je umělá inseminace dárcem či darování vajíčka dobře geneticky vybavené osoby, prenatální diagnostika plodů a možnost ukončení těhotenství, pokud se zjistí vážné genetické poruchy, selekce embryí, což je zjištění genetických charakteristik in vitro a podle toho si rodiče mohou vybrat to, které má žádoucí vlastnosti, dále je to klonování a genetické inženýrství, kde se jedná o vložení nových genů.[23]

1.2. Vznik eugeniky

S eugenikou, respektive se řízenou reprodukcí, se můžeme setkat už v dílech jako je Platonova *Ústava* či Campanellův *Sluneční stát*.[24] Mezi klíčové postavy, které

---

[17] Doktrína je dílčí specifická část ideologie. Jedná se o náhled na konkrétní věc.
[18] Winfield, *Eugenics and Education in America*..., 4.
[19] Bakalář, *Tabu v sociálních vědách*, 249.
[20] „Eugenika“, oficiální stránky Institutu pro výzkum tabuizovaných témat, http://www.ivtt.net/eugenika.php (staženo 22.4. 2010)
[21] To znamená zhoršování genetické výbavy populace, opakem je eugenický.
[22] V češtině tato slova znamenají vhodný a nevhodný, ale Bakalář tyto pojmy nepřekládá a pracuje s jejich anglickou verzí. Vzhledem k tomu, že v češtině by přesný překlad byl dlouhý, tak jsem se řídila Bakalářem.
[23] Bakalář, *Tabu v sociálních vědách* …, 248.
[24] Ibid., 249.

ovlivnily eugeniky 20. let 20. století, patří AngličanThomas Malthus (1766-1834). Tento ekonom a demograf upozorňoval na možnost přemnožení lidstva a z toho plynoucí nedostatek potravin. Ve své eseji *O principu populace* navrhoval řízení lidské reprodukce, ovšem východiskem nebylo užívání antikoncepce, ale sexuální zdrženlivost a pozdní uzavírání sňatků.[25] Je paradoxní, že jeho následovník Francis Place (1771-1854) byl prvním obhájcem antikoncepce. Placeovo neomalthusiánské hnutí oprášilo strach z přelidnění. Další osobou, která se Malthusem inspirovala, byl Charles Darwin (1809-1882).Ten také chtěl snížit fertilitu, ale už pouze u *unfit*, a to tak, že by se zdrželi sňatku. Podle něho přirozený výběr existuje proto, aby se předešlo zhoršení genofondu. Od roku 1800 se přirozený výběr oslabuje a podle Darwina je třeba nejen předejít zhoršování genetické výbavy lidstva, ale i jeho přemnožení, aby přežilo.[26] Na tyto jeho myšlenky navázal jeho bratranec Francis Galton (1822-1911), jenž byl činný v několika oborech, například v antropologii. Nejvíc se však proslavil jako otec eugeniky. Galton definoval termín eugenika jako vědu, jež pojednává o všech vlivech , které zdokonalují vrozené kvality rasy. Hlavně ale pojednává o těch vlivech, které ji rozvíjí nejlépe.[27] Dále Galton přišel s rozdělením eugeniky na pozitivní a negativní. Přesto ale Galton nebyl rasistou. Šlo mu pouze o „šlechtění“ lidského genofondu podle modelu umělého výběru.[28] Tyto svoje myšlenky publikoval v roce 1869 v knize *Hereditary Genius and It's Consequenses*.[29] Až později v eugenickém hierarchickém systému hodnocení lidí hrála roli vedle vrozených vlastností také rasa a třída.[30]

Popularita eugeniky souvisí s růstem urbanismu a průmyslu[31] a s vysokou porodností chudých. Právě zde vzniká spojitost eugenického hnutí s hnutím antikoncepčním.

První antikoncepční poradna na světě vznikla v 80. letech 19. století v Nizozemí z iniciativy první nizozemské lékařky Aletty Jacobsové (1854-1929).[32] Zde se dávaly

---

[25] Kamil Fuchs a Ján Lisý, *Dějiny ekonomického myšlení od antického myšlení do marginalistické revoluce v ekonomii,* http://is.muni.cz/elportal/estud/esf/js08/dejiny/web/ch06s02.html (staženo 16.3. 2010)
[26] Bakalář, *Tabu v sociálních vědách*, 249.
[27] Winfield, *Eugenics and Education in America*…, 5.
[28] Vladimír Blažek, „Omyl zvaný eugenika“, *Britské listy*, 27. srpna 2009, http://www.blisty.cz/art/48620.html.
[29] K názvu knihy jsem bohužel nenašla český ekvivalent. Ve zbytku práce používám originální anglické názvy knih, protože jejich český překlad není. Sama jsem názvy nepřekládala, abych se vyhnula nepřesnostem.
[30] Winfield, *Eugenics and Education in America*..., 5.
[31] Ibid.
[32] Monika Kuželová, „Historie antikoncepce. Aletta Jacobs (1854-1929)“, *Moderní babictví*, září 2006, http://www.levret.cz/publikace/casopisy/mb/2006-9/clanek.php?c=5.

chudým několikanásobným matkám rady a informace o antikoncepci.[33] Ještě před založením kliniky, se Jacobsová v Británii seznámila s neomalthusiánským hnutím. Druhým státem, který se mohl pochlubit antikoncepční poradnou,[34] byly Spojené státy. Její zakladatelkou byla Margaret Sangerová,[35] která také byla ovlivněna Malthusem a znepokojena tristní situací chudých žen.Takže primární důvod propagace antikoncepce byla pomoc chudým ženám, které už další děti nechtěly. Až sekundárním důvodem byla sexuální emancipace.

1.3. Americké eugenické hnutí

1.3.1. Příčiny

Ve Spojených státech toto hnutí vzniká po Občanské válce, kdy rozvoj průmyslu a s tím související migrace do měst zapříčiňuje větší koncetraci žebráků, kriminálníků, prostitutek a imigrantů ve městech. Bylo to také období, kdy Američané získávali svoje první kolonie. Tak vzniklo vhodné prostředí pro eugeniku, ve kterém se stala populární nejen jako doktrína, ale také jako věda. S americkou eugenikou souvisí i rasismus, který nebyl namířen pouze proti Afroameričanům, ale také proti neanglosaským národům.[36]

S rasismem je spojen i začátek amerického imperialismu. Ten se projevoval jak mezi imperialisty, mezi nimi byl například senátor Albert Beveridge, tak mezi antiimperialisty. Zde může jako dobrý příklad posloužit průmyslník a filantropista Andrew Carnegie, nebo viceprezident Antiimperialistické ligy (1899-1910) americký sociolog, politolog, ekonom a prominentní profesor university Yale William Graham Sumner. Sumner jako první použil termín sociální darwinismus,[37] což je teorie založená na aplikaci Darwinovy evoluční teorie na společenské poměry.[38]

Na přelomu 19. a 20. století až do 30. let vznikaly různé pseudoteorie o nadřazenosti Anglosasů. Jedna taková teorie ze začátku amerického imperialismu tvrdí,

---

[33] Jacobs do té doby neznala žádný antikoncepční prostředek, ale v roce 1882 se seznámila s Mensingovým pesarem z pryžma. Ten pak svým pacientkám doporučovala. Zdroj: Kuželová, „Historie antikoncepce…“.

[34] Prvotní funkce amerických tzv. *birth control clinics* bylo poskytování poradenství o antikoncepci, ale funkce těchto zařízení se postupně rozšiřovala. V textu ale dále používám pojem antikoncepční poradna. Tento překlad jsem převzala od porodní asistentka Monika Kuželová, z jejíchž článků jsem čerpala.

[35] Celým jménem Margaret Sanger Slee. Sanger je její jméno z prvního manželství, pod kterým se stala známou a je také pod ním v literatuře uváděna, proto používám pouze příjmení Sanger. Její dívčí jméno je Higgins.

[36] Pod pojmem neanglosaské národy si tehdejší Američané představovali národy z východní a jižní Evropy. V práci ale tento termín používám ve smyslu, jak je chápán dnes.

[37] Winfield, *Eugenics and Education in America*…, 52-53.

[38] Sociálním darwinismem se ve 20. století zabýval slavný historik Richard Hofstadter, jenž o něm napsal kritickou knihu *Social Darwinism in American Thought, 1860–1915* (1944).

že tzv. tropické národy si nejsou schopny sami vládnout, protože, jak tvrdil biolog a antiimperialista David Starr Jordan, poblíž rovníku byl nedostatek kyslíku, tudíž tam byla civilizace dušena.[39] Jordan se také proslavil jako jeden z vůdců eugenického hnutí propagující sterilizaci.[40] Tehdejší teorie byly o tom, jestli obyvatelé nově získaných území dokáží pochopit principy americké demokracie. Pozdější teorie pojednávaly o inteligenci neanglosaských národů. Mezi nejznámější patří studie od Roberta Yerkise z roku 1917, který provedl inteligenční test mezi vojáky. Jeho kolega profesor psychologie Carl Brigham na základě těchto testů ve své knize *Study of American Inteligence* (1923), došel k závěru, že nejinteligentnější jsou rodilí Američané a intelektuálně nejvíce podřadnou rasou jsou černoši. Také zpochybnil tvrzení o vysoké inteligenci Židů.[41]

Ve své studii se Brigham věnuje i evropským národům. Zde použil rasovou pseudoteorii Lothropa Stoddarda a Madisona Granta. Podle jejich teorie se bílá rasa dělila na nordickou, alpskou (východoevropskou, pozn. autorky) a středomořskou. Nejinteligentnější jedinci byli příslušníci nordické rasy. Brigham ve své pseudostudii rozdělil Evropany podle této rasové „teorie“. Brigham uvedl, že Švédsko, Norsko, Dánsko, Nizozemí, Anglie a Skotsko jsou země, jejichž obyvatelé jsou převážně nordického původu. Nejmenší podíl nordického obyvatelstva mělo Rusko (do něho bylo zahrnuto i Polsko), Portugalsko, Itálie, Rumunsko, Řecko a Turecko.[42] Tato kniha plná předsudků se stala mantrou amerických eugeniků a sloužila jako nástroj k antiimigrační legislativě. Další díla, která ovlivňovala nejen zákonodárce, ale i samotné Američany, byla *The Passing of the Great Race* (1916, bestseller) od Madisona Granta a *The Rising Tide of Color* (1920) od Lothropa Stoddarda. Tito dva autoři ve svých knihách propagovali anglosaskou rasu, rasismus a antisemitismus. Grant i Stoddard byli často eugeniky citováni,[43] a to nejen americkými, ale i německými. V roce 1934 Grant obdržel dopis od Adolfa Hitlera, ve kterém mu Hitler děkuje za napsání jeho výše uvedené knihy, protože se mu stala jeho „Biblí“.[44] Stoddard se s Hitlerem dokonce setkal jako novinář v Německu. Navíc ministr pro propagandu Joseph Goebbels

[39] Merriam, „ Racism in the Expansionist Controversy …“, 378.
[40] Winfield, *Eugenics and Education in America*…, 55.
[41] Ordover, *American Eugenics*…, 25 -27.
[42] Ibid., 25 - 28.
[43] Winfield, *Eugenics and Education in America*…, 73-74.
[44] Stefan Kühl, *The Nazi Connection: Eugenics, American Racism, And German National Socialism* (New York: Oxford University Press, 1994), 85. In: Mike Richmond, „Margaret Sanger, Sterilization, and the Svastika“, *The Ethical Spectacle* 3, č. 9 (1997), http://www.spectacle.org/997/.

Stoddarda jako antropologa protěžoval, jeho texty o rasách byly uváděny v nacistických učebnicích.[45]

1.3.2. Organizace a jejich vliv

V rámci hnutí vznikaly organizace, které organizovaly a podporovaly eugenické výzkumu. Eugenici publikovali svoje výzkumy v novinách a v monografiích. Své výzkumu také prezentovali na vědeckých setkáních jako byly například tři mezinárodní eugenické sjezdy. Poslední dva sjezdy v letech 1921 a 1932 patřily mezi největší a nejprestižnější akce.[46] Organizace získávaly peníze od různých nadací, například *Carnegie Institute* a *Rockefeller Foundation* nebo také od *Race Betterment Foundation*[47] Johna Kelloga.[48]

Pro mou práci je důležité zmínit dvě americké eugenické organizace a to: *Eugenics Record Office* (ERO, 1910-1939) a *American Eugenics Society* (AES, 1922-1994). ERO vydávala v letech 1920-1938 časopis *Eugenical News*, jednalo se v té době o dominantní médium v hlásání rasistické a antiimigrační politiky na základě eugenického výzkumu. Naopak umírněnější médium byl časopis Eugenics, vydávaný AES pouze po dobu tří let (1928-1931).[49]AES ale po ERO převzala štafetu ve vydávání *Eugenical News* (1939-1953).[50] Již se však nejednalo o tak radikální časopis.

ERO byla v eugenického výzkumu nejaktivnější. Pro ERO pracoval například již zmíněný Yerkis. V letech 1910-1921 byl vedoucím oddělení genetiky Harry Laughlin, jehož původní profese bylo učitelství. Poté se stal přímo ředitelem ERO, na tomto postu zůstal do roku 1939. Laughlin byl také v letech 1921-1931 „expertem na eugeniku“ ve sněmovním výboru pro imigraci a naturalizaci. Z tohoto postu úspěšně lobboval pro antiimigrační zákony na základě výsledků výzkumů ERO. Podle těchto výzkumů byli imigranti z jižní a východní Evropy geneticky defektní a měli nepoměrně vyšší podíl

[45] William Shirer, *Berlin Diary: The Journal of a Foreign Correspondent, 1934-1941* (New York: Alfred Knopf, 1941), 257. In: Mike Richmond, „Margaret Sanger…“.
[46] David Micklos, „Eugenics Research Methods“, *Image Archive on the American Eugenics Movement*, oficiální stránky Dolan DNA Learning Center, Cold Spring Harbor Laboratory, http://www.eugenicsarchive.org/html/eugenics/essay3text.html (staženo 22.4. 2010)
[47] Opět nepřekládám, protože ne na všechny organizace, instituce a podobně je v češtině ekvivalent.
[48] „Funding the Eugenics Movement“, *Eugenics Watch*, stránky o eugenice, http://www.eugenics-watch.com/roots/chap12.html (staženo 30.3. 2010)
[49] David Micklos, „Eugenics Research Methods“, *Image Archive on the American Eugenics Movement*, oficiální stránky Dolan DNA Learning Center, Cold Spring Harbor Laboratory, USA, http://www.eugenicsarchive.org/html/eugenics/essay3text.html (staženo 22.4. 2010)
[50] „ The American Eugenics Society Inc.“, *Eugenics Watch*, stránky o eugenice, http://www.eugenics-watch.com/aeugensoc/aeback.html (staženo 22.4. 2010)

mezi psychicky nemocnými, kriminálníky a sociálně závislými.[51] Díky takovému to Laughlinovýmu lobbování byl schválen restrikční imigrační zákon z roku 1924, který favorizoval imigranty z anglosaských zemí.

Laughlin také napsal nespočet článků a knih s eugenickou tématikou. Jeho kniha *Eugenical Sterilization in the United States* (1922) z něj udělala experta na sterilizaci. Jeho model sterilizačních zákonů byl používán v praxi většiny státy, které sterilizační zákony schválily. Dokonce i Německo v roce 1933 použilo Laughlinův model sterilizačních zákonů na ty své.[52] Laughlin ve svých modelových zákonech přímo definoval, kdo je *unfit*. Byli to slabomyslní, blázni, kriminálníci, epileptici, alkoholici, zahrnujíc drogově závislé, nemocní trpící chronickou nebo infekční nemocí, slepí, hluší, tělesně postižení a závislí jako byli sirotci, bezdomovci, žebráci, tuláci a darmošlapové.[53]

Laughlin byl členem i v jiných eugenických organizací. V letech 1927-1928 byl prezidentem AES, dále redigoval od roku 1916 do roku 1939 *Eugenical News*.[54]

AES vznikla v roce 1922 jako *Eugenics Society of the United States of America*, pak se v roce 1925 přejmenovala na AES. Ještě v roce 1926 proběhly strukturální změny organizace pod taktovkou předních amerických eugeniků jako byl Laughlin a Madison Grant. Od té doby byla oficiálně za názvem AES zkratka Inc.Tohle jméno organizace nosila až do roku 1973, kdy se přejmenovala na *Society for the Study of Social Biology*.[55]

AES měla na vrcholu své slávy v roce 1930 1250 členů a její činnost byla nejenom vědecká, ale také popularizační,[56] ta spočívala v propagaci eugeniky mezi obyčejnými lidmi a to se jí dařilo velice dobře.

Po celých Spojených státech se AES proslavila soutěží o nejlépe geneticky vybavené rodiny – *Fitter Families Contests*. Tato soutěž ve 20. letech byla vedena za účelem identifikovat rodiče eugeničtější budouctnosti a povzbudit je oceněním k dalším

---

[51] David Micklos, „Eugenics Research Methods“, *Image Archive on the American Eugenics Movement*, oficiální stránky Dolan DNA Learning Center, Cold Spring Harbor Laboratory, http://www.eugenicsarchive.org/html/eugenics/essay3text.html (staženo 22.4. 2010)
[52] „Harry H. Laughlin“, oficiální stránky knihovny *Truman State University*, USA, http://library.truman.edu/manuscripts/laughlinbio.asp (staženo 22.4. 2010)
[53] Elof Carlson, *The Unfit: A History of a Bad Idea* (Cold Spring Harbor: Cold Spring Harbor Laboratory Press , 2001), 447. In: Winfield, *Eugenics and Education in America*…, 86.
[54] „Harry H. Laughlin“, oficiální stránky *Truman State University*, USA, http://library.truman.edu/manuscripts/laughlinbio.asp (staženo 22.4. 2010)
[55] „ The American Eugenics Society Inc.“, *Eugenics Watch*, stránky o eugenice, http://www.eugenics-watch.com/aeugensoc/aeback.html (staženo 22.4. 2010)

potomkům.[57] Její vítězové pak byli oceněni medailí, která potvrzovala jejich dobrý původ a často se o nich psalo na předních stránkách lokálních periodik.[58] Další velký počin AES bylo od druhé poloviny 20. let prosazování studia eugeniky v rámci biologie do škol.[59]

1.3.3. Imigrační zákony

Od roku 1875 do roku 1924 vznikaly v USA protiimigrační zákony. Z počátku se týkaly Asiatů, přesněji Číňanů a Japonců. Na Asiaty se Američané už od počátku dívali jako na podřadnou rasu. Od roku 1910 začíná eugenické hnutí lobbovat u zákonodárců, aby se restrikce týkaly i jiných imigrantů než pouze Číňanů a Japonců. Hnutí také vyvíjelo tlak, aby se imigrace z Asie úplně zakázala, a aby naopak imigrace Anglosasů byla protěžována. Poslední antiimigrační zákon byl *Immigration Act of 1924*,[60] ten se skládal z *National Origins Act*, který na základě kvót imigraci neanglosasů značně omezil, dále zákon tvořil *Asien Exclusion Act*, jenž imigraci z celé Asie úplně zakázal. Navrhovatelé *Immigration Act of 1924* byli kongresman Albert Johnson a senátor David Reed.[61] Sám Johnson byl členem AES.

I přesto, že mezi politiky měla eugenika hodně příznivců, protiimigrační zákony nebyly tak schvalovány pouze z eugenického přesvědčení, ale i ze sociálních důvodů. Přistěhovalci představovali levnou pracovní sílu a byl tak o ně na trhu práce veliký zájem. Tím ale nejen brali práci místním dělníkům, ale také snižovali průměrnou mzdu.

1.3.4. Sterilizace

V roce 1887 byl v USA publikován první článek o potřebě sterilizace, ve kterém autor článku požadoval sterilizaci vězňů. O šest let později texaský doktor F.E. Daniel požadoval kastraci gayů „za účelem pozvednutí rasy“.[62] A už v roce 1897 byla ve státě Michigan snaha prosadit zákon povolující sterilizaci. Nakonec se prvním státem

---

[56] „ The American Eugenics Society“, *Eugenics – Baby Design*, stránky věnující se tzv. nové eugenice, http://eugenics-baby-design.com (staženo 22.4. 2010)
[57] Steven Selden, *Inheriting Shame: The Story of Eugenics and Racism in America* (New York: Teachers College Press, 1999). In: Winfield, *Eugenics and Education in America*..., 8.
[58] Ibid.
[59] Diane Paul, *The Politics of Heredity: Essays on Eugenics, Biomedicine, and the Nature-Nurture Debate* (Albany: State University of New York Press, 1999). In: Winfield, *Eugenics and Education in America*..., 8.
[60] Tento zákon má v češtině ekvivalent, ale ve studii se zmiňuji i o zákonech, které ekvivalent nemají, takže kvůli sourodosti textu používám anglickou verzi.
[61] Proto se tento zákon jmenuje také *Johnson-Reed Act*.
[62] Ordover, *American Eugenics*…, 9.

s uzákoněnou sterilizací stala Indiana v roce 1907. V roce 1932 již třicet amerických států mělo uzákoněnou sterilizaci a toto číslo bylo konečné. Státy praktikující sterilizaci byly podpořeny rozhodnutím ústavního soudu o sterilizaci bílé slabomyslné dívky Carrie Buck z Virginie v kauze Buck v. Bell z roku 1927.[63] Zde rozhodnutí soudu znělo: „Tři generace imbecilů stačí“.[64]

Po roce 1929 stoupaly s ekonomickou depresí i počty sterilizací. Ty už však neměly primárně eugenický základ, ale ekonomický. Péče o chudé a postižené se stala ještě větší přítěží státního rozpočtu.[65] Během války hodně států sterilizační zákony odvolalo,[66] ale ve státech, kde zákony zůstaly zachovány, sterilizací přibývalo, jak lze vidět na grafu provedených sterilizacích ve státě Connecticut.[67]

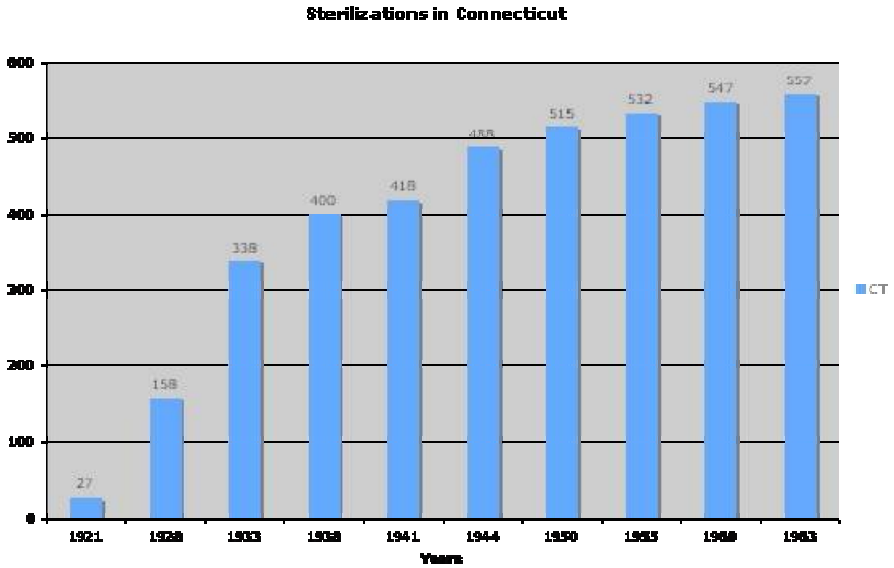

Bylo to tím, že trend sterilizací s ekonomickým podtextem přetrvával a pozornost se obracela na chudé barevné rodiny a chudé svobodné matky, mezi nimiž byly nejvíce ke sterilizaci nuceny matky barevné.[68]

Tím se dostáváme ke druhému důvodu sterilizace – rasismu. Například v roce 1944 ředitel *Queen´s Hospital* v Honolulu na Havaji Nils Larsen prováděl sterilizace po

---

[63] Ordover, *American Eugenics*…, 133-135.
[64] V originále věta zní: "Three generations of imbeciles are enough". Zdroj: Oficiální stránky knihy *Three Generations, No Imbeciles: Eugenics, the Supreme Court and Buck v. Bell* od Paula Lombarda, http://buckvbell.com/index.html (staženo 23.3. 2010)
[65] „Genetika od počátku v úzkém vztahu ke společenským procesům - mnohem více než jiné medicínské obory“, oficiální stránky lékaře Jana Všetečky, www.geneticka-ambulance.cz/soubory/Eugenika.doc (staženo 1.5. 2010)
[66] Winfield, *Eugenics and Education in America*..., 87.
[67] Příloha č. 1: Počet sterilizací ve státě Connecticut vyjádřeno grafem. Zdroj: Lutz Kaelber, „Eugenics: Compulsory Sterilization in 50 American States“, oficiální stránky University of Vermont, USA, http://www.uvm.edu/~lkaelber/eugenics/ (staženo 1.5. 2010)
Zde jsou také k vidění grafy ostatních států.

porodech u matek velkých rodin. Larsen totiž došel k závěru, že antikoncepce u Havajčanek nesplňovala svůj účel, protože havajské ženy neuměly pochopit její užití. Sterilizace včetně těch po porodu se prováděly ženám, u kterých antikoncepce neměla efekt, nebo se předpokládalo, že ho mít nebude. Larsen v *Qeen´s Hospital* nechal sterilizovat i muže. Důvodem těchto sterilizací, o kterých nebyli pacienti informovaní, byla představa, že chudí, převážně z řad barevných, byli příliš hloupí na to, aby kontrolovali svojí fertilitu.[69] Sterilizace Larsen prováděl bez opory v zákoně, protože na Havaji nikdy nebyly schváleny sterilizační zákony.[70]

Sterilizace byly prováděné i na Japonkách ze západního pobřeží během druhé světové války. V roce 1943 bylo přes 110 000 amerických japonských matek z intervenčního tábora Tule Lake sterilizované bez jejich vědomí podle zákona *Executive Order 9066*.[71]

Celkově bylo sterilizováno přes 60 000 občanů Spojených států.[72] Sterilizační zákony byly v USA postupně samotnými státy rušeny do poloviny 70. let 20.století.[73] Je nutno podotknout, že v Německu byly sterilizační zákony zrušeny již v roce 1941. Na mapě jsou vyšrafované státy, které sterilizaci přijaly:[74]

---

[68] Ordover, *American Eugenics*…, 166.
[69] Ibid., 161.
[70] Julius Paul, „'Three Generations of Imbeciles Are Enough': State Eugenic Sterilization Laws in American Thought and Practice“ (studie, Walter Reed Army Institute of Research, Washington, D.C., 1965), 565, 824, http://buckvbell.com/pdf/JPaulmss.pdf .
[71] Ordover, *American Eugenics*..., 160-161.
[72] Lutz Kaelber, „Eugenics: Compulsory Sterilization in 50 American States“, oficiální stránky University of Vermont, USA, http://www.uvm.edu/~lkaelber/eugenics/ (staženo 1.5. 2010)
Před rokem 1930 bylo v USA 200-600 sterilizací ročně, ve třicátých letech vzrostl jejich počet na 2000-4000 ročně. Pro srovnání nacisté začali svoje sterilizační programy v roce 1934 a jejich počet dosáhl přibližně počtu 250 000-500 000. Zdroj: Mike Richmond, „Margaret Sanger,…“
[73] Winfield, *Eugenics and Education in America*..., 9.
[74] Příloha č. 2: Mapa Spojených států amerických s vyšrafovanými státy, které sterilizační zákony přijaly. Zdroj: Oficiální stránky Clarkson University, USA, http://people.clarkson.edu/~sheilafw/classes/hp201/grayscience/images/States%20with%20eugenics%20laws.jpg (staženo 1.5. 2010).

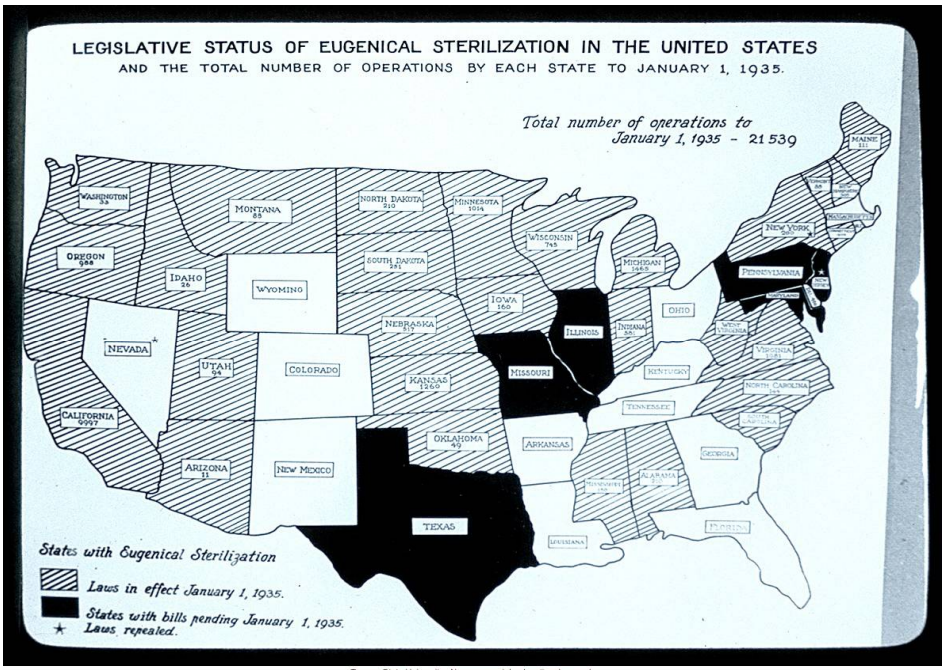

Truman State University. Noncommercial, educational use only.

1.3.5. Spojitost s hnutím antikoncepčním

Příznivci amerického eugenického hnutí pocházeli převážně z řad střední a vyšší střední třídy, byli většinou protestantského vyznání a vzdělaní. Jednalo se z drtivé většiny o bílé Anglosasy.[75] Totéž lze říci i o příznivcích antikoncepčního hnutí. Typické přívrženkyně pocházely ze střední a vyšší střední třídy a byly protestantky. Jednalo se o ženy v domácnosti provdané za vzdělané muže, z nichž velká většina s antikoncepčním hnutím také sympatizovala.[76] Samotní členové eugenických organizacích byli finančně dobře zajištěni a hodně z nich byli lékaři, sociální pracovníci, duchovní, spisovatelé a profesoři, zejména biologie a sociálních věd.[77]

Hnutí podporovalo pozitivní i negativní eugeniku. Vzhledem k tomu, že jeho cílem byla vysoká porodnost mezi fit, nenacházely u nich jakékoliv feministické tendence sympatie. Přesto se našly ženy, jež jsou dnes považovány za bojovnice ženských práv, které se k hnutí přidaly. Byly to Margaret Sangerová, hlavní představitelka amerického antikoncepčního hnutí, a její britský protějšek Marie Stopesová.[78] Obě dvě ženy se spolu přátelily už od dob první světové války.

[75] Daniel Kevles, *In the Name of Eugenics: Genetics and the Uses of Human Heredity* (Berkeley: University of California Press, 1985), 63. In: „ Eugenics becomes popular (1901-1930)“, oficiální stránky Kyoto University, Japonsko, http://www.bun.kyoto-u.ac.jp/~suchii/eug.01-30.html (staženo 22.4. 2010)
[76] Chesler, *Woman of Valor*…, 225-226
[77] Kevles *Name of Eugenics*…, 64. In: „ Eugenics becomes popular (1901-1930)“, oficiální stránky Kyoto University, Japonsko, http://www.bun.kyoto-u.ac.jp/~suchii/eug.01-30.html (staženo 22.4. 2010)
[78] Ibid., 90.

Ve své autobiografii se Sangerová zmiňuje, že součástí eugeniky byla volná láska a prevence početí. Dokládá to faktem, že dřívější vůdce eugenického hnutí Mores Harman byl ve vězení za porušení Comstockova zákona. Tento zákon zakazoval jakékoliv zmínky o antikoncepci a Harman se o ní ve svém časopise zmiňoval.[79]

I přítel Margaret Sangerová, sexuolog Havelock Ellis, byl zapřísáhlým eugenikem a zároveň propagátorem antikoncepce. Nicméně takových příznivců eugeniky nebylo mnoho. Obecně antikoncepce byla mezi eugeniky brána jako další nástroj kontroly fertility chudých.

Ve své autobiografii Sangerová dále vysvětluje, proč nesouhlasila s ostatními eugeniky se zvyšováním porodnosti bohatých. Sangerová se v tomto případě řídila neomalthusiánstvím a chtěla snížit porodnost u všech ekonomických skupin. Navíc tvrdila, že eugenika bez antikoncepce je jako dům z písku. Podle ní se lepší rasy dosáhne pouze omezením počtu *unfit*.[80]

Eugenické hnutí bylo po druhé světové válce zdiskreditované a postupně upadávalo, ale i dnes se lze potkat s eugenickými myšlenkami a státy, které jí praktikují, například Čína.[81]

[79] Sanger, *An Autobiography...*, 374.
[80] Ibid., 374-375.
[81] Zákonné regulace z 1.6. 1995. Zdroj: „Genetika od počátku v úzkém vztahu ke společenským procesům - mnohem více než jiné medicínské obory", oficiální stránky lékaře Jana Všetečky, www.geneticka-ambulance.cz/soubory/Eugenika.doc (staženo 1.5. 2010)

2. kapitola: Propojení American Birth Control League s hnutím eugenickým

V této kapitole se budu věnovat Margaret Sangerové a jejímu angažmá v prosazování antikoncepce a negativní eugeniky. Aktivitám antikoncepčního hnutí se věnuji, protože na jejich základě mohu vysvětlit propojení tohoto hnutí s eugenickým. Dále v této kapitole budu prezentovat myšlenky Margaret Sangerové z její knihy, v níž vysvětluje, proč je antikoncepce a sterilizace dobrá pro společnost.

2.1. Comstock Act

Ještě než se začnu věnovat samotné Sangerové, je třeba vysvětlit vztah tehdejších amerických zákonů k antikoncepci. Pro všechny státy federace platil zákon navržený Anthonym Comstockem, který vstoupil do politiky jako bývalý federální poštovní inspektor. Zákonem *Comstock Act* z roku 1873 se zakazovala cirkulace „obscénní literatury“ a „nemorálních článků“. Zákon byl ale také zaměřen na propagaci a distribuci antikoncepčních prostředků v dopisech a jakékoliv informace o nich, dále zakazoval informace o potratech, sexualitě a pohlavních chorobách.[82] Pošta měla povolení zabavovat balíčky s antikoncepcí a tiskoviny obsahující výše popsané. Pošta také mohla dopisy s touto tématikou cenzurovat. K tomuto federálnímu zákonu si samotné státy přidávaly svoje restrikce.Většina států *Comstock Act* rozšířila o zákaz prodeje, propagace a distribuci antikoncepce.[83] Této státní úpravě *Comstock Act* se říkalo *Comstock Laws*.

Ve státě New York, kde Sangerová žila, šla antikoncepce koupit v lékárně, ale platil zde zákaz jí propagovat a podávat informace o jejím užití. To zapříčinilo, že o antikoncepci nebyly méně vzdělané ženy informované,[84] a nemohly si jí tak koupit. Výjimka ze zákona platila však pro lékaře, kteří osobě v manželském svazku mohli poskytnout informace o antikoncepci pouze k prevenci proti pohlavním chorobám. Tato

[82] Jone Lewis, „ History of the Comstock Law“, elektronická encyklopedie http://womenshistory.about.com/od/laws/a/comstock_law.htm (staženo 1.5. 2010)
[83] „Family Planning/Abortion/Birth Control“, server se studijními poznámkami pro učitele a studenty, http://www.enotes.com/everyday-law-encyclopedia/family-planning-abortion-birth-control (staženo 4.5. 2010)
[84] Monika Kuželová, „Margaret Sanger *(1879-1966)“*, *Moderní babictví*, srpen 2005 www.levret.cz/publikace/casopisy/mb/2005-8/clanek.php?c=6.

výjimka byla obecně chápána jako tichý souhlas k doporučování prezervativů mužům pro styk s prostitutkami a zamezit tak nejen pohlavním nemocem, ale i početí.[85]

V následujících kapitolách budu psát o antikoncepci, pro lepší představu se tedy zmíním, jaké druhy antikoncepce se užívaly za života Sangerové. Jednalo se o abstinenci, vymývání ženského pohlavního orgánu po ejakulaci, vypočítávání neplodných dnů,[86] přerušovanou soulož, kondomy, poševní pesary, čípkové čepičky, poševní tampony, hubky a nitroděložní tělíska. Bariérové metody se kombinovaly se spermicidy, chemické substance, které ničí spermie.[87]

2.2. Margaret Sangerová

Margaret Higginsová, na fotografii,[88] se narodila 14. září 1879 v městečku Corning ve státě New York rodičům irského původu, její otec se přímo v Irsku narodil. Matka zemřela na tuberkulózu, která by se dala léčit, pokud by její tělo nebylo vyčerpané 18 porody.

Po smrti matky se Margaret rozhodla, že se stane zdravotní sestrou, aby mohla lidem pomáhat. Absolvovala tedy školící kurz v nemocnici White Plains v New Yorku. V této fázi života potkala svého prvního budoucího manžela Williama Sangera, se kterým většinu času žila v New Yorku. Po nějakou dobu se stala matkou v domácnosti se třemi dětmi, jedno později zemřelo. K práci zdravotní sestry se později vrátila, její náplní bylo asistovat při porodech v dělnických a maloživnostenských rodinách. Naskytl se jí svět, kde ženy byly několikrát těhotné, jejichž manželé nemohli pochopit, že už dalšího potomka nechtějí, ani se nezamýšleli nad tím, jak velký počet dětí zatěžuje rodinný rozpočet a vede k trvalé chudobě. Sangerovou mrzelo, že jim nemohla pomoc, sama totiž neznala jinou než přirozenou antikoncepci. Když se ptala doktorů, tak jí odbyli s tím, že tato vrstva

[85] Reed, *From Private Vice to Public Virtue…*, 107.
[86] „Childbirth and Birth Control in the 19th Century", oficiální stránky Loyola University New Orleans, USA, http://www.loyno.edu/~kchopin/new/women/bcabortion.html (staženo 10.5. 2010).
[87] Monika Kuželová, „Margaret Sanger (1879-1966)", *Moderní babictví*, srpen 2008. www.levret.cz/publikace/casopisy/mb/2005-8/clanek.php?c=6.
[88] Příloha č. 3: Fotografie Margaret Sangerové. Zdroj: *Wikipedia, the free encyklopedia*, http://en.wikipedia.org/wiki/Margaret_Sanger (staženo 1.5. 2010).

společnosti nic jiného kromě plození neumí, a i kdyby antikoncepci znala, tak by jí nepoužívala.[89]

Sangerová tedy hledala odpověď v knihách. Při tomto studiu se seznámila s malthusiánstvím a i s eugenickými myšlenkami od Edwarda Alswortha Rosse z *University of Wisconsin.*Tento sociolog tvrdil, že ve vyšších a vzdělaných vrstvách klesá porodnost a naopak mezi *unfit* porodnost roste, což autor studie považoval za sebevraždu rasy.[90]

V New Yorku před válkou začala vydávat feministické noviny *Woman Rebel - No Gods, No Masters,* kde obhajovala sexuální výchovu a antikoncepci jako lepší alternativu k potratu. Jejími spojenci se stali socialističtí aktivisté, zpočátku chtěla Sangerová úzce spolupracovat s feministkami, ale těm šlo spíše z pohledu Sangerové o malicherné věci než o antikoncepci, jako například o právo ženy na práci, či o měnění křesťanských jmen.

Kvůli vydávání novin stanula Sangerová před soudem, porušila totiž *Comstock Act*. Ještě před vynesením rozsudku utekla na podzim roku 1914 do Británie. V Evropě poznala druhy antikoncepce a nizozemské antikoncepční poradny. V roce 1916 se Sangerová vrátila do Spojených států a v New Yorku, přesněji v Brooklynu, nelegálně na vlastní náklady založila první americkou antikoncepční poradnu, kde za malým poplatek poskytovala chudým ženám, mezi nimiž byly také imigrantky,[91] rady o poševním pesaru, preservativech a jiných druzích antikoncepce. Sangerová ztrápeným matkám i poradila, kde a za kolik lze určitou antikoncepci sehnat. Poradnu během 10 dnů navštívilo 488 žen,[92] poté jí policie uzavřela a Sangerová šla poprvé ve vězení. Od této chvíle byla Sangerová důležitou osobou pro feministky z celého světa.[93]

Sangerová podala k soudu odvolání, na jehož popud v roce 1918 rozhodl soudce newyorského nejvyššího soudu Frederick Crane, že lze zakládat antikoncepční poradny s lékařským personálem. Mohly je však navštěvovat jen nemocné vdané ženy, jež těhotenství ohrožovalo na životě, nebo ženy s geneticky zatíženou anamnézou.[94] Soudce Crane uznal původní rozsudek, že Sangerová porušila newyorskou verzi *Comstock Act*, ale právně upřesnil slovo „nemoc“ v definici výjimky pro lékaře. Na základě definice

[89] Margaret Sanger, *An Autobiography* …, 93.
[90] Ibid., 94.
[91] Monika Kuželová, „Margaret Sanger *(1879-1966)“*, *Moderní babictví*, srpen 2005, www.levret.cz/publikace/casopisy/mb/2005-8/clanek.php?c=6.
[92] Reed, *From Private Vice to Public Virtue*…, 106.
[93] Nancy Cott, *The Grounding of Modern Feminism* (New Haven: Yale University Press, 1987), 48.

tohoto slova podle *Webster's International Dictionary* pozměnil jeho smysl v zákoně. Slovo „nemoc" bylo v původním znění zákona chápáno jako pohlavní nemoc. Crane chápání „nemoci" rozšířil na obecnou rovinu. Díky této úpravě mohli lékaři doporučovat antikoncepci i vdaným ženám. Na základě tohoto rozsudku mohla Sanger ze sponzorských darů založit v roce 1923 antikoncepční poradnu (Birth Control Clinical Research) na Mahattanu, kde lékaři ženám poskytovali rady o antikoncepci. Vedlejší účel poradny byl sběr dat o přínosu antikoncepce.

V roce 1921 Sangerová založila a poté i vedla *American Birth Control League* (ABCL). Počáteční aktivity ABCL - zakládání poraden, vydáváním literatury, přednášky - finančně podporovaly stejné společnosti, které podporovaly American Eugenics Society, například *The Rockefeller Foundations*.[95] Sangerová využila Cranovo rozhodnutí k zakládání antikoncepčních poraden i za hranicemi státu New York a lobbovala ve státech za zákon, který by lékařům povolil předepisovat antikoncepci. Její organizace ABCL se od svého založení snažila odstranit veškeré státní a federální restrikce týkající se užívání antikoncepce.[96] To se jí postupně dařilo.

Po klíčovém vítězství u odvolacího soudu ve státě New York přišlo další až v roce 1936, kdy byla Sanger zavřena za ilegální objednávání antikoncepce poštou z Japonska. V následujícím odvolávajícím procesu *United States v. One Package of Japanese Pessaries* bylo rozhodnuto, že na základě prokázaného „užitku" antikoncepce není šíření informací o ní obscénní ani imorální, jak říkal zákon Anthonyho Comstocka. Rozhodnutím soudce Augustuse Handa bylo povoleno posílat antikoncepci poštou a psát o ní, pokud adresátem byl lékař. Toto další „umazání" Comstockova zákona však platilo jenom ve státech New York, Connecticut a Vermont.[97] Hned rok poté *American Medical Association* (AMA) oficiálně uznala antikoncepci jako nedílnou součást lékařství a metody antikoncepce začaly být vyučované na univerzitách. Prvním státem, který začlenil antikoncepci do veřejné zdravotní péče, byla Severní Karolína, která jí nechávala předepisovat chudým vdaným ženám. V této době přestává ABCL spolupracovat s eugenickým hnutím a v roce 1939 se přejmenovává na *Birth Control*

---

[94] Monika Kuželová, „Margaret Sanger (1879-1966)", *Moderní babictví*, srpen 2005, www.levret.cz/publikace/casopisy/mb/2005-8/clanek.php?c=6.
[95] Tady je dobře vidět názorový obrat u Sangerové. Ještě v roce 1914 ve *Woman Rebel* Sangerová obhajovala atentát na Rockfellera.
[96] „New York v. Sanger - The Door Is Opened", elektronická encyklopedie amerických zákonů, http://law.jrank.org/pages/24655/New-York-v-Sanger-Door-Opened.html (staženo 4.5. 2010).
[97] Reed, *From Private Vice to Public Virtue*…, 121.

Federation of America (BCFA), z níž se v roce 1942 stala *Planned Parenthood Federation of America* (PPFA).

Díky uznání antikoncepce lékařskou vědou jí začaly státy postupně povolovat.V 50. a 60. letech už většina států zlegalizovala antikoncepci, ale i přesto bylo stále hodně států, které zakazovaly šíření informací o antikoncepci, a dokonce některé z nich stále zakazovaly manželským párům antikoncepci používat.[98] V roce 1961 Estelle Griswold, prezidentka *Planned Parenthood League of Connecticut*, otevřela v Connecticautu antikoncepční poradnu, kde vydávala nelegálně antikoncepci. Ve státě Connecticut byla totiž zakázaná distribuce antikoncepce, informace o ní a její vlastnění.[99] Soud ale pro Planned Parenthood Federation of America (PPFA) skončil úspěšně, došlo se totiž k rozsudku, že zakazování antikoncepce manželům narušuje právo na soukromí, které sice není přímo zmiňováno v *Bill of Rights,* ale je v nich nastíněno.[100] Nejvyšší federální soud tak v kauze *Griswold v. Connecticut* roku 1965 povolil antikoncepci všem manželským párům. Krátce po té, roku 1966, Margaret Sangerová zemřela na tuberkulózu.

Absolutní legalizace antikoncepce v USA je od roku 1972 (*Eisenstadt v. Baird*). PPFA se také podílela na propagaci legalizace potratů, které jsou povoleny federálním zákonem od roku 1973 (Roe v. Wade), předtím byly povoleny jen v některých státech. Dva roky předtím Kongres odvolal *Comstock Act*.

V dnešní době je PPFA široce respektovaná organizace a poskytuje například kromě poradenství o antikoncepci také testování na pohlavní choroby, rakoviny prsou a varlat a provádí potraty.[101]

Od roku 1948 působí společenství plánovaného rodičovství i na mezinárodní scéně - *International Planned Parenthood Committee* (IPPC). IPPC byla v roce 1952 přejmenována na *International Planned Parenthood Federation* (IPPF), jíž byla Sangerová v letech 1952-1959 prezidentkou.

---

[98] „Family Planning/Abortion/Birth Control“, server se studijními poznámkami pro učitele a studenty, http://www.enotes.com/everyday-law-encyclopedia/family-planning-abortion-birth-control (staženo 4.5. 2010).
[99] Ibid.
[100] Ibid.
[101] Více na oficiálních stránkách PPFA, http://www.plannedparenthood.org/index.htm (staženo 10.5. 2010)

2.3. Pivot of Civilization

Pivot of Civilization (1924) je druhou knihou Margaret Sangerové. Této knize předcházela její prvotina *Woman and the New Race* (1920), jež byla odmítnuta nakladatelstvím Macmillan Publishing, a tak jí nakonec vydalo nakladatelství Bretono‘s, jež jí vytisklo pod podmínkou, že slovo *race* v názvu nebude míněno rasově, ale v obecném smyslu jako lidská rasa.[102] Ve *Woman and the New Race* , Sangerová obhajuje potraty a antikoncepci, ve kterých vidí nejenom emancipační prostředek pro ženy, ale i eugenický přínos pro rasu. Jak Sangerová v časopise ABCL *Birth Control Review* jednou napsala, „nejnaléhavější problém dneška je najít způsob, jak limitovat a zabránit vysoké natalitě psychicky a fyzicky defektních.“[103]

V *Pivot of Civilization* Sangerová také vysvětluje proč je antikoncepce pro rasu dobrá, ale jako další eugenický prostředek obhajuje sterilizaci. Podle Sangerové jsou pro rasu nebezpečné dva faktory, které mají na ní velký negativní vliv – sex a hlad.

Sex vidí Margaret Sangerová jako nebezpečný činitel zhoršující dopady průmyslové revoluce. Čím více je dětí, tím je jejich životní úroveň nižší a na trhu práce je jejich cena nízká. Pokud ale fertilita mezi příslušníky pracovní třídy klesne, tak podle Sangerové stoupne hodnota dětí a dětští dělníci vymizí.[104] Proto je pro Sangerovou řešení všech negativních dopadů průmyslové revoluce antikoncepce a ne charita, která podle ní pouze problémy zakonzervuje, navíc charita zbytečně plýtvá penězi na skupiny spadající podle eugenických měřítek do kolonky *unfit*.[105]

Hlad podle ní zapříčiňují kapitalisté, kteří vytvářejí dehonestující pracovní podmínky za malý plat. Sangerová v knize popisuje, jak kvůli tomu jsou dělníci, mezi nimiž bylo velké procento přistěhovalců, nuceni žít v mizerných příbytcích. Jejich manželky obvykle pracovaly na nočních směnách, aby se mohly přes den starat o rodinu. Děti buď rodičům s vyděláváním peněz pomáhaly a do školy v životě nikdy nešly, nebo měly v lepším případě částečnou docházku.[106]

Sangerová se neostýchala takovýto přístup rodičů a vůbec celé společnosti k dětství nazvat zotročováním dětí. Jako východisko vidí v užívání antikoncepce, protože podporování glorifikované fertility žen vede k přebytku dětí, které se tak stávají

[102] Chesler, *Woman of Valor*…, 192.
[103] Franks, „Margaret Sanger and Planned Parenthood“, *National Right to Life*, 7. října 2004, http://www.nrlc.org/news/2004/nrl07/margaret_sanger_and_planned_pare.htm.
[104] Sanger, *The Pivot of Civilization*…, 3. kapitola, 19-27.
[105] Ibid., 5. kapitola, 37-43.
[106] Ibid., 1.-3. kapitola, 1-27.

levnou pracovní silou. Sangerová také dodává, že nábožensky založená společnost trvá na kvantitě dětí, ale už nedbá na jejich kvalitu, což z nich dělá levnou pracovní sílu[107] tak i rekruty a jakmile má země velké vojsko, roste hrozba, že vstoupí do války. Jako příklad uvádí Sangerová tvrzení pruského vládního představitele Krohna z roku 1916: „Potřebujeme zvýšit počet obyvatel za účelem ochrany před útokem závistivých sousedů a také k naplnění naší kulturní mise. Náš ekonomický růst závisí na vzrůstu počtu našeho lidu.“[108]

Sangerová ve své knize prosazuje názor, že co se týče počtu dětí, tak ten pro stát důležitý není, důležitá je jejich „kvalita“. Sangerová vysvětluje, jak této „kvality“ dosáhnout – investování více veřejných peněz do vzdělání, ochrany a zdraví dětí. Ovšem jako hlavní řešení bylo pro Sangerovou radikální omezení počtu lidí spadající do skupiny *unfit.* Ke géniům, kteří by nějakou duševní poruchou trpěli, byla ale Sangerová shovívavá, protože podle ní přes svoje „poruchy“ měli eugenický efekt pro společnost. Sangerová chtěla zmenšit počet *unfit* dvěma způsoby. První bylo omezit imigraci z cizích zemí, aby se zamezilo dysgenického efektu cizích příslušníků skupiny *unfit.* Druhým řešením byla sterilizace a segregace slaboduchých a debilů,[109] jelikož měli nejen vysokou porodnost, ale byli také chudí. Dále se jejich děti často stávaly kriminálníky. Takto to vnímali eugenici, nejenom Sangerová, podle které slaboduší neměli být nikdy rodiči, protože nejenže se podle ní neuměli důkladně postarat o své děti, ale jejich děti neměly intelektuální schopnosti chodit do veřejných škol, kde zbytečně svojí přítomností snižovaly úroveň výuky na úkor těch, co byly *fit*. Tento „fakt“ řadí Sangerová mezi hlavní problémy, proč bylo americké školství tak špatné. K tomu Sangerová dodává, že se takto zbytečně plýtvá penězi.[110]

Co se týče dalšího plýtvání peněz, tak se Sangerová v *Pivot of Civilization* rozepisuje, kde všude přijdou veřejné peníze vniveč, jako například ve vězení, v chudobincích, ve školách pro slepé, hluché a němé, na domy pro slabomyslné a epileptiky. Peníze se podle Sangerové měly užít na vytvoření dostačujících podmínek pro novou rasu, která měla vzniknout po regeneraci dosavadní rasy. Regenerace rasy

[107] Sanger, *The Pivot of Civilization*…, 3. kapitola, 19-27.
[108] Ibid., 56. Celý odstavec: Ibid., 7. kapitola, 52-59.
[109] Postižení debil je na stupnici IQ třetím nejhorším postižením. Jeho hodnota IQ se na škále pohybuje od 50 do 70 bodů. Jedná se o střední slabomyslnost. Debil je schopen pod dobrým vedením zvládnout zvláštní školu. Slaboduchý je nižší postižení slabomyslnosti a jeho inteligenční kvocient se po pohybuje od 70 do 80 bodů. Slaboduchý jedinec je schopný vystudovat zvláštní školu bez problémů, základní školu však vystuduje s obtížemi. Zdroj: *IQ-TESTY.info*, http://www.iq-testy.info/tabulka-iq-hodnot/ (staženo 7.3.2010)
[110] Sanger, *The Pivot of Civilization*…, 1.- 6. kapitola, 1-51.

pro eugeniky znamenala zbavit se hrozby, kterou pro ně znamenali slabomyslní jedinci, jelikož slabomyslné ženy byly příliš fertilní. Sangerová se v *Pivot of Civilization* zmiňuje i o dalším eugenickém řešení fertility slabomyslných, o segregaci, hlavně debilních žen a dívek během jejich reproduktivního období. Slabomyslné muže vidí stejně nebezpečné pro rasu, ale už nepíše, jestli by je také separovala. Avšak Sangerová vidí v separaci slabomyslných běh na dlouhou trať, protože segregací jedné či dvou generací by se „problém"dostal pod kontrolu pouze částečně a navíc, segregace finančně zatěžuje veřejné finance a stále je tu potenciální hrozba zplození dysgenického potomstva, takže Sangerová jako nejlepší řešení vidí sterilizaci.[111]

Pro Sangerovou jsou nepřátelé antikoncepčního hnutí katolická církev a marxistický socialismus.[112] Podle Sangerové katolíkům vadí, že hnutí způsobuje úpadek manželství, protože pro ortodoxní věřící je funkce manželství plození dětí, což se neslučuje s představou Sangerové o kvalitě na úkor kvantity a ženské emancipaci. Pro katolíky je tedy antikoncepční hnutí hrozbou zmenšení populace a úpadek morálky národa.[113]

Margaret Sangerová a jiní příznivci antikoncepčního hnutí sice byli socialisté, ale na rozdíl od marxistů se řídili malthusianismem, zatímco pro Marxe nebyl Malthus seriózní myslitel. Antikoncepční hnutí věřilo, že socialismus může nastat, pokud rodiče kvalitně vychovají svoje děti, čili opět je tu řečená preference kvality nad kvantitou. Sangerová o marxistech píše, že potřebují bojovníky z řad proletariátu, proto opovrhují antikoncepcí i potraty a místo toho podporují plodnost.[114] Proti limitaci potomků mezi chudými a potratům vůbec byly i feministky Rosa Luxemburgová a Clara Zetkinová.[115] Tyto dvě ženy patřily mezi konzervativní feministky, pro které sexuální emancipace žen nebyla důležitá.[116]

V osmé kapitole[117] Sangerová vychvaluje eugeniku jako řešení výše zmíněných problémů. Zde je vidět posun od předchozí *Woman and New Race,* kde řešením byla antikoncepce a potraty, zatímco v *Pivot of Civilization* je řešením negativní eugenika,

---

[111] Sanger, *The Pivot of Civilization*…, 1.- 6. kapitola, 1-51.
[112] Tato kniha byla vydána v roce 1924, tedy v letech, kdy SSSR byl novým státem a marxismus byl stále vnímán jako německá záležitost. V Německu v té době bylo konzervativní prostředí.
[113] Sanger, *The Pivot of Civilization*…, 9. kapitola, 67-77.
[114] To není pouze Sangerové tvrzení, Marx opravdu vystupoval proti malthusiánství a psal o „armádě dělníků". Martha Gimenez, „The Population Issue: Marx vs. Malthus", oficiální stránky University of Colorado, USA, http://www.colorado.edu/Sociology/gimenez/work/popissue.html (staženo 23.4. 2010)
[115] Sanger, *The Pivot of Civilization*…, 7. kapitola, 52-59.
[116] Americká autorka zabývající se feminismem Nancy Cott rozděluje tehdejší feministky na ty, co jim stačila společenská emancipace, a na ty, co chtěly i sexuální emancipaci.
[117]Sanger, *The Pivot of Civilization*…, 8. kapitola, 60-66.

jejíž součástí je antikoncepce: „ Negativní eugenika je nejvíce hodnotná.“[118] O antikoncepci se vyjádřila jako o „největší a nejsprávnější eugenické metodě, jejíž začlenění do eugenického programu dá této vědě (eugenice, pozn. autorky) bezprostředně konkrétní a reálnou moc.“[119] Tady se ukazuje jeden zásadní rozpor mezi Sangerovou a drtivou většinou eugeniků. Zatímco pro Sangerovou sloužila antikoncepce jako východisko z chudoby a pomáhala ženy, které byly *fit*, emancipovat, tak pro eugeniky byla antikoncepce pouze jedním z nástrojů k dosáhnutí cíle. Druhý rozpor bylo pojetí eugeniky. Eugenici prosazovali pozitivní i negativní eugeniku, Sangerová pouze negativní, jak je citováno výše. Když Sanger v roce 1921 ve svém článku *The Eugenic Value of Birth Control Propaganda* napsala, že rozdílná porodnost mezi *fit* a *unfit* je „dnešní největší hrozbou civilizace“,[120] tak čelila velké kritice eugeniků. Sangerová a vůbec celé antikoncepční hnutí byly v první a druhé dekádě 20. století obviňovány eugeniky z „rasové sebevraždy“.[121]

2.4. Birth Control Review

Od roku 1917 do roku 1929 Margaret Sangerová vydávala a redigovala časopis *The Birth Control Review* (BCR), jenž se v roce 1923 stal součástí *American Birth Control League* (ABCL), kde sloužil jako hlavní nástroj propagandy ABCL. V tomto časopise byly publikovány články eugeniků a sama Sangerová zde publikovala své články s eugenickou tématikou. Například ve výše zmiňovaném článku *The Eugenic Value of Birth Control Propaganda* Sangerová píše, že antikoncepční hnutí má stejné cíle jako eugenické.

V BCR publikoval svoje rasistické články již v první kapitole zmíněný Lothrop Stoddard, jeho článek lze třeba najít v prosincovém čísle BCR z roku 1921.[122] Mezi nejdiskutovanější články v BCR patří *Eugenic Sterilization* z roku 1933, ten pocházel z pera jednoho z vůdců amerického eugenického hnutí Dr. Paula Popenoea[123] a *Eugenic Sterilization: An Urgent Need*, který byl v BCR publikován tři měsíce před schválením

[118] Sanger, *The Pivot of Civilization*…, 65.
[119] Ibid., 66.
[120] Margaret Sanger, „The Eugenic Value of Birth Control Propaganda“, *Birth Control Review*, 5, č. 9 (říjen 1921): 5. In: Franks, „Birth Control Review (BCR)“, oficiální stránky autorky http://www.angelafranks.com/margaret_sanger.htm#review (staženo 1.5. 2010)
[121] Ibid., 141.
[122] Franks, „Lothrop Stoddard“, oficiální stránky autorky, http://www.angelafranks.com/margaret_sanger2.htm#lothrop (staženo 1.5. 2010)
[123] Paul Popenoe, „Eugenic Sterilization“, *Birth Control Review*, 17, č. 5 (květen 1933): nejsou uvedeny strany. In: Mike Richmond, “Margaret Sanger…”.

německého sterilizačního zákona.[124] Jeho autorem byl Prof. Ernst Rudin, říšský komisař Německé společnosti pro rasovou hygienu (*Deutsche Gesellschaft für Rassenhygiene*).[125]

Hlavně kvůli těmto článkům je Sangerová považovaná za rasistku. Je třeba si ale uvědomit, že Sanger po lednu 1929 BCR neredigovala,[126] takže neměla vliv na jeho obsah a nelze tento argument brát v potaz.

Časopis BCR se vydával do roku 1940.

2.5. American Birth Control League a American Eugenics Society

V květnu roku 1925, méně než rok po přijetí *National Origins Act*, vítala Sangerová účastníky Šesté mezinárodní neomalthusiánské a antikoncepční konference v New Yorku slovy chvály na výše zmíněný zákon. Ocenila zde, že vláda tak zamezuje přistěhovalectví dalších „idiotů, defektivních, nakažených vážnou chorobou, slabomyslných a kriminálníků,“[127] protože podle Sangerové se číslo počtu *unfit* v USA stále zvyšovalo a s tím souvisely neustále rostoucí výdaje vlády na podporu skupiny lidí, kteří společnosti nijak nepřispívali. Tím tito jedinci podle Sangerové „ohrožovali základy naší (americké, pozn. autorky) civilizace.“[128]

Konference se účastnily i hlavní postavy eugenického hnutí, například Charles Davenport,[129] zakladatel *Eugenics Record Office* (ERO) a ředitel *Cold Spring Harbor Station for Experimental Evolution*. Jejich účast nebyla překvapující – jak již bylo uvedeno, oba tábory spojovalo malthusiánství.

Velký kritik Sanger George Grant vidí v účasti eugeniků propojení antikoncepčního hnutí s rasisty.[130] A má pravdu. V antikoncepčním hnutí se angažovalo nemálo osob rasistického smýšlení. Například na zmíněné konferenci měl proslov Dr. S. Adolphus Knopf, člen ABCL, ve kterém upozorňoval na hrozbu „černého“ a „žlutého“

---

[124] Zákon o prevenci hereditárních defektů v Německu byl schválen 14.7. 1933. Povinná sterilizace se prováděla v případě mentálních defektů, schizofrenie, manicko-depresivní psychózy, hereditární epilepsie a těžkého alkoholismu. Zdroj: stránky lékaře Jana Všetečky, www.geneticka-ambulance.cz/soubory/Eugenika.doc (1.5. 2010).
[125] Mike Richmond, *Margaret Sanger*…,”.
[126] Franks, „Birth Control Review (BCR)“, oficiální stránky autorky, http://www.angelafranks.com/margaret_sanger.htm#review (staženo 1.5. 2010).
[127] Ordover, *American Eugenics*…, 139.
[128] Grant, *Killer Angel*..., 94.
[129] Sanger, *An Autobiography*…, 374.
[130] Grant, *Killer Angel*…, 95.

nebezpečí.[131] Dále členové ABCL byli přední američtí eugenici: např. třeba Dr. Harry Laughlin byl přímo ve vedoucím výboru ABCL,[132] v něm působil také další člen AES Lothrop Stoddard, na post jmenovaný přímo Margaret Sangerovou.[133] Ve 20. letech eugenické hnutí projevovalo o antikoncepci zvýšený zájem – vnímali ji jako další nástroj „rasové hygieny", což ale zakrývalo její potenciální významný přínos,[134] tedy pomoc ztrápeným matkám s mnoha dětmi.

Pronikání AES do ABCL bylo završeno roku 1932, kdy AES oficiálně podpořila ABCL a Margaret Sangerová se stala její členkou.[135] V roce 1933 mezi sebou tyto organizace vedly diskuse o možném sloučení, ke kterému nakonec nedošlo kvůli organizačním komplikacím. Shodly se ale, že mají stejné základní cíle.[136] Pak ale spolupráce ABCL s AES postupně upadá, protože v roce 1937 *American Medical Association* (AMA) uznala antikoncepci jako součást medicíny. Díky tomu se antikoncepční metody začaly vyučovat na lékařských školách, hlavně ale antikoncepce přestala být tabu a mohla se ve výzkumech zdokonalovat. Sangerová tedy již nepotřebovala lékaře z eugenického hnutí, kteří se antikoncepcí zabývali a propagovali ji.[137] Druhý důvod rozchodu těchto dvou hnutí byl rozpor ve vnímání eugeniky. Sangerová, jak již bylo v zmíněno v první kapitole, požadovala dostupnost antikoncepce pro všechny ženy bez rozdílu rasy a třídy. Eugenici chápali antikoncepci jako řešení, jak zmenšit počet chudých, především z řad barevného obyvatelstva, s cílem eliminovat počet závislých na státní pomoci. Bílé zdravé ženy ze střední a vyšší vrstvy měly mít co nejvíce potomků, aby byla rasa kvalitní.

Stefan Kühl, autor knihy *The Nazi Connection: Eugenics, American Racism, And German National Socialism*, tvrdí, že Birth Control Federation of America (BCFA) se během druhé světové války přejmenovala na Planned Parenthood Federation of America (PPFA), aby se antikoncepční hnutí zbavilo „nacistického nádechu."[138] To lze ale považovat za přehnané tvrzení, protože ABCL ani později BCFA nacistický režim

---

[131] „The Truth about Margaret Sanger: How Planned Parenthood Duped America", stránky protiinterupčního hnutí, http://www.blackgenocide.org/negro03.html (staženo 31.3. 2010).
[132] Ibid.
[133] Stefan Kühl, *The Nazi Connection...*,62. In: Mike Richmond, "Margaret Sanger...".
[134] Reed, *From Private Vice to Public Virtue*…, 111.
[135] Členkou byla až do 60. let.
[136] Edwin Black, *War Against the Weak: Eugenics and America's Campaign to Create a Master Race* (New York: Four Walls Eight Windows, 2003), 141-142. In: Angela Franks, „Planned Parenthoods Connection to Eugenics", oficiální stránky autorky, http://www.angelafranks.com/margaret_sanger2.htm#connections (staženo 20.4. 2010).
[137] Reed, *From Private Vice to Public Virtue*…, 134-139.
[138] Kühl, *The Nazi Connection* …, 61-62. In: Mike Richmond, "Margaret Sanger...".

nepodpořily a ve vedení BCFA nefigurovaly žádní význační představitelé z AES. Navíc sama Sangerová byla nacistickým režimem tak zděšená, že se v roce 1933 připojila k *American Council Against Nazi Propaganda*. Této organizaci i finančně přispěla. Dále její knihy patřily mezi ty, které Adolf Hitler pálil.[139] Nelíbila se mu její propagace antikoncepce a potratů.

[139] „The Sanger – Hitler Equation“, *Margaret Sanger Papers Project*, oficiální stránky New York University, USA, http://www.nyu.edu/projects/sanger/secure/newsletter/articles/sanger-hitler_equation.html (staženo 23.4. 2010)

3. kapitola: Sporné aktivity Margaret Sangerové

Mnohé aktivity Margaret Sangerové budily podezření, že byla rasistkou. Dodnes se vedou diskuze o tom, za jakým účelem vznikaly některé její projekty – jestli ze samaritánských, nebo přímo rasistických pohnutek.Tato kapitola se bude věnovat nejkontroverznějším a nejkritizovanějším činům Margaret Sangerové.

3.1 Projev na schůzce ženské větve Ku Klux Klanu

Margaret Sangerová od roku 1916 pravidelně přednášela o antikoncepci. Antikoncepci prezentovala jakýmkoliv skupinám, které měly zájem, a proto neodmítla pozvání, jež se jí dostalo v roce 1926 od ženské skupiny Ku Klux Klanu (KKK*)* ze Silver Lake v New Jersey. Sangerová ve své autobiografii tuto audienci označila za nejpodivnější,[140] popisuje v ní, jak se na určené místo dostávala podle instrukcí, které byly jako z akčního filmu. Na místě určení pak na ní čekaly ženy oblečené v kápích charakteristické pro KKK.

Vzhledem k tomu, že Sangerová byla pozvána ženskou částí KKK, nelze z toho odvozovat, že by šlo o projev sympatií vůči této rasistické skupině, jak někteří tvrdí, například George Grant nebo Mike Richmond.[141] Ženy ze Silver Lake podle autobiografie Sangerové nevěděly nic o antikoncepci. Proč ale toužily o ní získat informace není jasné. Sanger se ve své autobiografii pouze zmiňuje o úspěšné seanci. Tím ale kontakt zakladatelky respektované *Planned Parenthood Federation of America* (PPFA) s KKK končí. Neexistují žádné důkazy, že by Sangerová s KKK spolupracovala. Lze ale namítnout, že vzhledem k neblahé pověsti KKK sahající až do 60. let 19. století, Margaret Sangerová musela vědět, s kým má tu čest. Na tuto událost je ale nutno pohlížet z dobové perspektivy, kdy rasismus byl tolerován.

[140] Margaret Sanger, *An Autobiography* …, 366.

Na fotografii je znázorněná Sangerová, jak přednáší ženské části KKK v Silver Lake.[142]

3.2. Antikoncepční poradna v Harlemu

Sangerová a celá eugenická obec kritizovala Rooseveltovy sociální programy, protože „peníze daňových poplatníků nejsou použity pouze k pomoci chudým, ale také k jejich větší produkci (těch chudých, pozn. autorky)… “[143] Tím eugenici mysleli, že pokud chudí budou dostávat pomoc, aby přežili, budou mít stále velké rodiny. Proto pro eugeniky bylo řešením hospodářské krize šíření antikoncepce mezi chudými. Jako důkaz efektivnosti antikoncepce prezentovali pozitivní korelaci mezi ekonomickými ukazateli a užívání pesaru čerstvě vdanými ženami, hlavně chudými a málo vzdělanými.[144]

Součástí newyorského Manhattanu je černošská čtvrť Harlem, kde Rooseveltova vláda v rámci svých protikrizových programů příliš pomoci neposkytovala, na většinu z nich totiž dosáhli spíše bílí Američané. Harlem v této době obývalo asi 350 000 lidí, cca 233 osob na akr, zatímco ve zbytku Manhattanu se hustota osídlení pohybovala

---

[141] Mike Richmond je pastorem na Floridě a o Sanger publikuje kritické články, hlavně v protiinterupčních periodikách.

[142] Příloha č. 4: Fotografie Margaret Sangerové na schůzi KKK. Zdroj: Jack Yoest, „Margaret Sanger's Eugenic Legacy, The Control of Female Fertility, by Angela Franks, Selected Quotes“, *Reasoned Audicity: Business and Politics in Real Life*, 24. dubna 2010, http://www.charmaineyoest.com/2010/04/margaret_sangers_eugenic_legac.php.

[143] Ordover, *American Eugenics*…, 48.

[144] Chesler, *Woman of Valor*…, 295.

okolo 133 osob na akr.[145] Situace zde byla opravdu zoufalá. V roce 1930 Margaret Sangerová sehnala peníze od sponzorů a v Harlemu otevřela antikoncepční poradnu. Poradna byla uvítána místními novinami, *Amsterdam News,* a některými politickými a církevními vůdci, včetně černošského vůdce W.E.B. DuBoise. Úspěch to však nebyl trvalý, protože poradna byla zavřena už po 7 letech fungování. V Harlemu se totiž střetl třídní a rasový odpor k antikoncepci. Rození dětí bylo pro mnoho chudých žen zdrojem sebeúcty a osobní satisfakce. Rasový odpor spočíval v odmítnutí antikoncepce částí afroamerické komunity jako nástroj genocidy. Tato část komunity vyznávala tradiční křesťanské hodnoty. Do této skupiny patří známý harlémský kazatel Marcus Garvey, který Afroameričanky povzbuzoval, aby měly děti. Díky těmto dvou faktorům obliba antikoncepční poradny v Harlemu klesla.[146]

Ve snaze přilákat větší množství Afroameričanů se nakonec Margaret Sangerová rozhodla zaměstnat afroamerické lékaře a angažovat afroamerické kazatele. Tato změna však přinesla pouze malý úspěch, po čtyřech letech bylo v poradně méně než 4 000 klientů, z toho polovina byla bílé pleti. Vzhledem k tomu, že poradna byla otevřena za účelem pomoci Afroameričinům v dobách Velké deprese, tak nesplňovala svůj cíl a byla proto v roce 1937 uzavřena.[147]

Vůdkyně amerického antikoncepčního hnutí však byla o ekonomickém a zdravotním přínosu antikoncepce tak přesvědčena, že se myšlenky antikoncepčních poraden pro barevné nevzdala a neúspěch v Harlemu nepřičítala nezájmu Afroameričanů o antikoncepci, ale k nedostatkům poradny, jako byla například její dostupnost, či nevhodný personál.[148]

3.3. Negro Project

Tzv. *Negro Project* se slovy tehdejší první dámy Eleanor Rooseveltové zaměřil na pomoc „sužované“ jižanské černošské komunitě. První dáma nápad antikoncepčních poraden pro barevné Jižany podpořila i finančně.[149] Iniciátorem poraden na Jihu byla v roce 1939 *Birth Control Federation of America* (BCFA). Sangerová projekt podporovala a pomáhala ho zorganizovat. Clarence Gamble jako regionální ředitel BCFA sepsal návrh plánu, ve kterém argumentoval, že jižanskou chudobu lze vyřešit

[145] Jeden akr je 0,404685 hektaru. Winfield, *Eugenics and Education in America…*, 80.
[146] Chesler, *Woman of Valor…*, 296.
[147] Ibid., 296.
[148] Ibid., 297.
[149] Ibid., 388.

snížením porodnosti chudých, což byli z drtivé většiny Afroameričané.[150] Během Velké deprese agrární Jih trpěl více než industriální Sever, takže i hodně bílých Jižanů trpělo chudobou,[151] ale Afroameričané trpěli finanční krizí více, protože ti už předtím žili v chudobě a byli tak závislí na pomoci od rodiny, lidí bílé pleti, nebo vládních úřednících.[152] Jak už jsem se zmínila výše, Rooseveltovy pomocné programy nebyli pro Afroameričany dosažitelné, takže chudí Afroameričané zůstali bez pomoci. Je třeba dodat, že na Jihu žilo mezi 30. a 40. lety 79% Afroameričanů.[153]

Negro Project vzbuzuje ze všech aktivit Sangerové nejvíce podezření, že byla rasistkou. Může za to hlavně její dopis, ve kterém svému kolegovi Clarenci Gamblovi píše, že je třeba do projektu zapojit afroamerické kazatele, aby jakýmkoliv odpůrcům poraden pro barevné vysvětlovali, že cílem ABCL není „vyhladit populaci negrů“.[154] Je sporné, jestli tuto větu Sangerová myslela jako rasistka, nebo ne. Autorka knihy *Margaret Sanger's Eugenic Legacy: The Control of Female Fertility* Angela Franks tvrdí, že i přes tento rozporuplný dopis Sanger rasistkou nebyla, protože v ostatních jejích dopisech ani publikací není nic, co by Sangerovou usvědčovalo z racismu. [155]

Afroameričtí kazatelé byli pro propagaci poraden potřeba, protože Afroameričané byli silně věřící a tím pádem měli v komunitě velký vliv. Dále v poradnách byl afroamerický personál, Sangerová měla totiž na paměti neúspěch z Harlemu. Vyskytl se ale jiný problém - rasismus některých aktivistů antikoncepčního hnutí a zaměstnanců státní správy na Jihu, bez jejichž spolupráce by nemohla BCFA projekt realizovat.[156] Kvůli tomu je dnes na *Negro Project* nahlíženo negativně.

Jak už jsem na začátku uvedla, antikoncepční poradny pro barevné podporovala tehdejší první dáma. Eleanor Rooseveltová sehnala pro *Negro Project* i důležitého

---

[150] Ordover, *American Eugenics*…, 152.
[151] Jennifer Briggs, „1930's Race relation in the American South: Relationship of Grace McCune and Mirriam McCommons“, http://mgagnon.myweb.uga.edu/students/3090/04SP3090-Briggs.htm (staženo 11.5. 2010).
[152] Stephanie Shaw, „Using the WPA Ex-Slaves Narratives to Study the Impact of the Great Depression“ , *Journal of Southern History*, 69, č. 3 (Srpen 2003), 630. In: Ibid.
[153] *Historical Statistics of the United States*, 1, 22-23. In: Thomas Maloney, „African Americans in the Twentieth Century, http://eh.net/encyclopedia/article/maloney.african.american (staženo 11.5. 2010).
[154] Známá je pouze první část věty: "We do not want word to go out that we want to exterminate the Negro population". Dopis Maragert Sanger Clarenci Gamblovi, 19. října 1939, Sanger Smith Collection, Knihovna Kongresu (Library of Congress), Washington, D.C. In: Linda Gordon, *Woman's Body, Woman's Right: Birth Control in America* (New York: Penguin Books, 1990), 332-33. In: Franks, „The Negro Project“, oficiální stránky autorky, http://www.angelafranks.com/margaret_sanger2.htm#negro (staženo 30.3. 2010)
[155] Franks, „Margaret Sanger and Planned Parenthood: The Eugenics Connection“, *National Right to Life*, 7. října 2004, http://www.nrlc.org/news/2004/nrl07/margaret_sanger_and_planned_pare.htm.
[156] Chesler, *Woman of Valor*…, 388.

sponzora, rodinu Laskerových.[157] Také díky podpoře Rooseveltové se Margaret Sangerové podařilo získat podporu prominentních představitelů afroamerické komunity. Ti tvořili poradní kolegium *National (Negro) Advisory Council*, které v komunitě přesvědčovali o pozitivech antikoncepce a pomáhali BCFA budovat poradny. V kolegiu působil například W.E.B. DuBois, Mary McLeod Bethunová, zakladatelka *National Council of Negro Women*, poradkyně prezidenta a přítelkyně první dámy, Adam Clayton Powell, Jr., kazatel Abyssinian Baptist Church v Harlemu a další.[158]

První poradna byla otevřena 13.2.1940 v Nashvillu ve státě Tennessee, druhá pak v Jižní Karolíně.[159] V rurálních oblastech byl o antikoncepci malý zájem,[160] například v Jižní Karolíně musela být klinika po roce a půl uzavřena.[161] Celkově se nepotvrdila teorie eugeniků, že antikoncepce vyřeší chudobu.[162]

---

[157] Mary Laskerová (1900-1994) byla velmi vlivná aktivistka v oblasti zdraví. Financovala výzkumy v medicíně. Pro tento účel založila Lasker Foundation. V roce 1969 obdržela prezidentskou cenu svobody, *Presidental Medal of Freedom*, a v roce 1989 jí Kongres ocenil zlatou medailí, *Congressional Gold Medal*.

[158] Chesler, *Woman of Valor*…, 388.

[159] Dorothy Ferebee, „ Zpráva o Negro Project“ (příspěvek na výroční schůzi BCFA, New York, USA, 29. ledna 1942), 3 a 5, Margaret Sanger Collection, Knihovna Kongresu (Library of Congress), Washington, D.C.
In: Tanya Green, „ The Negro Project: Margaret Sanger´s Eugenic Plan for Black Americans“, *Citizen Review Online*, 10. května 2010, http://www.citizenreviewonline.org/special_issues/population/the_negro_project.htm.

[160] Charles Johnson, „Better Health for 13,000,000“, Zpráva o prokázání záměrů Negro Project, 16. 4. 1943, 18-19, Margaret Sanger Collection, Knihovna Kongresu (Library of Congress), Washington, D.C. In: Tanya Green, „ The Negro Project…“.

[161] Ibid.

[162] Ibid., 13.

4. kapitola: Testování antikoncepce na chudých ženách

Margaret Sangerová nebyla jediná z předních představitelů ABCL/BCFA/PPFA, kdo vyznával eugeniku a kazil tím jméno této organizace. I po předválečném rozchodu s hnutím eugenickým bylo v samotné *Planned Parenthood Federation of America* (PPFA) hodně členů, kteří měli eugenické konexe. Například Dr. Alan Guttmacher, prezident PPFA v letech 1962-1974, byl viceprezidentem American Eugenics Society.[163] Jako gynekolog v soukromé praxi prováděl retardovaným dívkám v pubertě sterilizace, když jej o to jejich rodiče požádali.[164] V eugeniku také věřil nejbližší spolupracovník Margaret Sangerové, Dr. Clarence Gamble (1894-1965), který zdědil velké bohatství ve firmě *Procter and Gamble Soap Company*. Z rodinného majetku Gamble hojně přispíval na charitu, nejvíce však na projekty propagující antikoncepci, protože věřil, že každé dítě má být chtěné.[165] Proslavil se však i propagací sterilizace a testováním nových druhů antikoncepce na chudých ženách.

Dopadů propojení eugenického hnutí s antikoncepčním bylo hodně. Pro jejich nejlepší vystihnutí se v této kapitole budu věnovat nejznámějším Gamblovým případům, které ač nebyly konány pod hlavičkou ABCL/BCFA/PPFA, jsou s touto organizací spojovány - samotná Margaret Sangerová o těchto aktivitách věděla, ale nic proti jejich uskutečnění nenamítala.

4.1. Clarence Gamble

Gamble byl v roce 1933 zvolen presidentem *Pennsylvania Birth Control Federation* (PBCF) a byl za Pensylvánii ve výboru ABCL, později BCFA, pak PPFA, a to od roku 1933 do roku 1946.[166] V roce 1939 ho Sangerová jmenovala regionálním ředitelem BCFA pro Jih.[167] I přesto, že byl jejím osobním přítelem,[168] byl v polovině 50. let z PPFA vyloučen pro svoje arogantní chování k místním obyvatelům na misii na Srí

[163] Franks, „Planned Parenthood´s Connections to Eugenics“, oficiální stránky autorky, http://www.angelafranks.com/margaret_sanger2.htm#connections (staženo 6.4. 2010)
[164] Jonas Robitscher, editor, *Eugenic Sterilization* (Springfield, I11: Charles C. Thomas, 1973), 54. In: Ibid.
[165] Nancy Ordover, *American Eugenics*…, 148-149.
[166] Franks, „Clarence Gamble“, oficiální stránky autorky, http://www.angelafranks.com/margaret_sanger2.htm#clarence (6.4. 2010)
[167] David Rothscum, „Is Procter and Gamble funding a mass sterilization campaign?“, *David Rothscum Reports*, 6. března 2009, http://davidrothscum.blogspot.com/2009/03/is-procter-and-gamble-funding-mass.html.
[168] Franks, „Clarence Gamble“.

Lance a také za dlouhodobé otevírání několika svých antikoncepčních poraden v místech, kde už byli poradny ABCL/BCFA nebo PPFA.[169]

Gamble byl eugenikem a rasistou, například Afroameričany považoval za špatné vychovatele dětí.[170] Byl aktivní ve spolku propagujícím sterilizaci *Human Betterment Association* a otevřel více než 20 sterilizačních klinik na Středozápadě a na Jihu. Založil také *Pathfinder Fund* k podporování antikoncepce ve světě.[171]

Přátelství Gambla a Sangerové přetrvalo i přes jeho vyloučení z organizace, protože oba dva byli horlivými zastánci antikoncepce s tím rozdílem, že Gamble jako ostatní eugenici chtěl antikoncepci pouze pro chudé, aby snížil jejich porodnost.[172]

4.2. Okres Logan ve státě Západní Virginie

Prostředí Apalačského pohoří bylo ve 30. letech přelidněné a trpělo nezaměstnaností a chudobou. Právě proto zde Gamble otevřel antikoncepční poradnu ve spolupráci s *American Friends Service Committee* (*AFSC*), které v Loganu zavedlo veřejné zdravotní služby.[173]

Gamble tak měl dobré výchozí postavení pro experimentování s chemickou antikoncepcí ve formě poševního gelu; jednalo se o první užití této antikoncepce v USA. Tento experiment se uskutečnil v letech 1936-1939 ve spolupráci se skupinami AFSC, ABCL, *National Committee on Maternal Health* a *Milbank Memorial Fund,* které jeho nápad dohromady sponzorovaly. Peníze byly použity na distribuci poševního gelu sestrou v terénu, ne všechny ženy se totiž mohly dostavit do poradny. Testování se zúčastnila polovina loganských žen v plodném věku – celkem 1 345 žen.[174] Výsledek se brzy dostavil. Porodnost Loganu se snížila o 41 %, tento fakt sloužil jako důkaz, jak lze levnou a jednoduchou metodou snížit růst populace v agrárním okrese.[175]

---

[169] Chesler, *Woman of Valor*…, 438 a 391.
[170] Ordover, *American Eugenics*…, 152.
[171] Franks, „Clarence Gamble“.
[172] Reed, *From Private Vice to Public Virtue*…, 372.
[173] Ibid., 248-249.
[174] Ibid., 250-251.
[175] Ibid., 251.

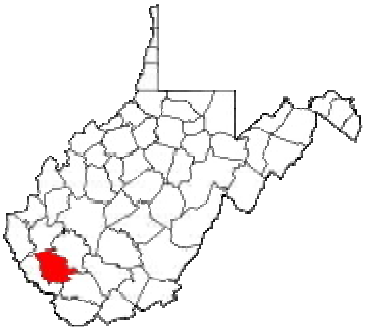

Lokalizace okresu Logan ve státě Západní Virginie.[176]

4.3. Portoriko

V Portoriku se projevil typický problém kolonizované země – drtivou část země vlastnili kolonizátoři, američtí rančeři a farmáři. V roce 1925 zde žilo 70 % bezzemků.[177] Tento fakt zapříčinil chudobu Portoričanů. Pro americké politiky byla ale chudoba důsledkem vysoké porodnosti. Již prezident Herbert Hoover pověřil *American Health Association* sčítáním dětí na ostrově.[178] Výsledkem bylo 174 650 dětí, což bylo bráno za vysoké číslo.[179] Celkově populace Portorika rostla. Podle 15. federálního censu z 1. dubna 1930 žilo na ostrově velkém 8 959 km² 1 543 913 obyvatel, což znamenalo podle předchozího censu z roku 1920 nárůst obyvatel o 244 104, nebo-li o 18,8 %.[180] Hustota obyvatel byla 449,5 na míli², rozloha ostrova v mílích je 3 435.[181] Ve srovnání s růstem populace kontinentálních Spojených států, 48 států a Kolumbijského okrsku, se růst počtu obyvatel na Portoriku jednalo o nadprůměr. Kontinentální USA čítaly v roce 1930 122 775 046 obyvatel, což byl nárůst od roku 1920 o 17 064 426, tedy o16,1 %. Hustota obyvatel byla 41,3 na míli².[182]

Není tedy divu, proč se Gamblova pozornost upnula na Portoriko, kde proti používání antikoncepce brojila místní silná katolická církev. Gamblovi se ale v roce

---

[176] Příloha č. 5: Mapa znázorňující poloho okresu Logan, *Wikipedia, the free encyklopedia*, http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a5/Map_of_West_Virginia_highlighting_Logan_County.svg/180px-Map_of_West_Virginia_highlighting_Logan_County.svg.png (staženo 13.5. 2010).
[177] Ordover, *American Eugenics*…, 150.
[178] Není bohužel uvedeno, jakým věkem bylo definováno dítě. Primární pramen nelze dohledat. Muselo se však jedna o děti mladších 5 let, protože podle censu z roku 1930 byl počet dětí do 5 let 226 468. „Fifteenth Census of the United States: 1930 Outlying Territories and Possessions“, 1. dubna 1930, http://www2.census.gov/prod2/decennial/documents/00476569_TOC.pdf (staženo13.5. 2010)
[179] Ordover, *American Eugenics*…, 151.
[180] „Fifteenth Census of the United States – 1930 – Population: Volume I: Number and Distribution of Inhabitants“, 1. duben 1930, http://www2.census.gov/prod2/decennial/documents/03815512v1_TOC.pdf (staženo 13.5. 2010)
[181] 1míle² je 2,58998811 km². „Fifteenth Census of the United States: 1930 Outlying Territories and Possessions.“
[182] „Fifteenth Census of the United States – 1930 – Population: Volume I: Number and Distribution of Inhabitants.“

1937 podařilo protlačit v legislativě legalizaci antikoncepce,[183] v ten samý rok, kdy byla uzákoněna legální sterilizace, kterou schválil místní guvernér Blanton Winship.[184]

Gamble při zakládání antikoncepčních poraden byl v kontaktu s Margaret Sangerovou. Jeho poradny sloužily jako centrum pro sterilizaci a testování produktů farmaceutických společností, které jeho poradny sponzorovaly. Naopak Gamble sám od roku 1939 sponzoroval stáže portorických doktorů v New Yorku, kde se učili nejmodernějším sterilizačním metodám - díky tomu měl Gamble velký podíl na celkovém počtu sterilizací provedených na Portoriku.[185] V roce 1976 americké ministerstvo zdravotnictví oznámilo, že bylo sterilizováno 37,4 % žen v plodném věku. Šlo o vysoké číslo, protože byla sterilizována každá žena, která měla více než dvě děti - dva potomci byly na Portoriku bráni jako dostatečně velká nukleární rodina.[186]

Ve stejné době, kdy Gamble působil na Portoriku, se také angažoval v další propagaci antikoncepce v Severní Karolíně.

4.4. Severní Karolína

Severní Karolína se na začátku roku 1937 stala prvním státem, který antikoncepci zahrnul do státního veřejného zdravotního programu.[187] Politici Severní Karolíny byli totiž znepokojeni vysokou kojeneckou úmrtností, která převyšovala federální průměr.[188] Z peněz od Gambla, *Rockefeller Foundation, United States Public Health Service* a

---

[183] David Rothscum, „Is Procter and Gamble funding a mass sterilization campaign?“, *David Rothscum Reports*, 6. března 2009, http://davidrothscum.blogspot.com/2009/03/is-procter-and-gamble-funding-mass.html.

[184] Laura Briggs, „Discources of „Forced Sterilization“ in Puberto Rico: The Problem with the Speaking Subaltern“, *A Journal of Feminist Cultural Studies*, 10. února 1998, http://www.u.arizona.edu/~lbriggs/PuertoRico/forced.pdf.

[185] Thomas Shapiro, *Population Control Politics: Women, Sterilization, and Reproductive Choice* (Philadelphia: Temple University Press, 1985), 54, 53. In: Ordover, *American Eugenics*…, 151.

[186] Ordover, *American Eugenics*…, 151.

[187] Veřejné zdravotnictví má v angličtině ekvivalent *public health.* Světová zdravotnická organizace definuje veřejné zdravotnictví takto: "Veřejné zdravotnictví je věda a umění týkající se toho, jak lze organizovaným úsilím společnosti prodlužovat život, předcházet chorobám a podporovat zdraví obyvatelstva (WHO 1988)." Ve Spojených státech se uplatňuje model zdravotnictví převážně tržně orientované, ve kterém hraje důležitou roli soukromé zdravotní pojištění. Systém poskytování péče se různě měnil, ale základní princip zůstával – stát , tedy federální vláda, negarantuje zdravotní služby všem občanům, ručí pouze péči některým skupinám obyvatelům a ty jsou přesně definovány. Na některých výjimkách se finančně podílí jednotlivé státy, viz. od 60 let fungující program Medicaid (zdroj: Helena Hnilicová, „Úvod do studia zdravotnických systémů“, http://usm.lf1.cuni.cz/download/uvod_do_zs.pdf (staženo10.5. 2010)). Když v roce 1937 AMA schválila antikoncepci jako součást medicíny, tak na to ministerstva zdravotnictví některých států a několik veřejných nemocnic reagovalo začleněním poradenství a předepisování antikoncepce mezi základní služby. Zdroj: „Achievements in Public Health, 1900-1999: Family Planning“, http://www.cdc.gov/mmwR/preview/mmwrhtml/mm4847a1.htm (staženo 10.5. 2010).

[188] Reed, *From Private Vice to Public Virtue*…, 252.

Children´s Bureau tak Severní Karolína získala nadstandardní lékařskou péči.V drtivé většině veřejných zdravotnických odděleních předepisovala antikoncepce chudým matkám.[189] Lékaři se ale do poskytování antikoncepcí moc nehrnuli. James Reed, autor knihy o antikoncepčním hnutí, se zmiňuje o jednom lékaři, který antikoncepci začal předepisovat, až když zjistil, že 85% porodnosti v jeho působišti tvoří Afroameričané.[190]

Díky penězům a Gamblovu lobbování Severní Karolínu následovaly státy Jižní Karolína, Alabama, Florida, Georgia, Mississippi a Virginie. Když v roce 1941 Gamble přestal program sponzorovat, tak i přesto předepisování antikoncepce zůstalo součástí severokarolínského zdravotnictví.[191] Vymítit chudobu v Severní Karolíně se však nepodařilo, o poradenství ohledně antikoncepce byl malý zájem. V roce 1940 to byla jen 4 % žen, jenž požádaly o radu o antikoncepci. Reed to vysvětluje tím, že v zemědělské Severní Karolíně byla velká rodina výhodou.[192]

Gamble však v Severní Karolíně nezanechal stopu pouze jako propagátor antikoncepce, ale také jako propagátor sterilizace. V roce 1945 financoval testování IQ u dětí v okrese Orange. Na základě výsledků testu pak došel k závěru, že 3 % obyvatel jsou „mentálně defektní“. Gamble následně tyto výsledky použil k lobbování za rozšíření státního sterilizačního programu. O rok později začala Severní Karolína v okrese Orange podle Gambleova návrhu se sterilizacemi „slabomyslných“ a „duševně chorých“.[193]

Lokalizace okresu Orange v Severní Karolíně.[194]

V roce 1947 píše Gamble v dopise Sangerové, že program postupuje sice pomalu, ale dobře. Ve skutečnosti však realizace cílů postupovala velice rychle. Celkově po dobu platnosti sterilizačních zákonů bylo v Severní Karolíně uskutečněno 8 000 sterilizací, předstihla ji jenom druhá Virginie a první Kalifornie s 20 000 sterilizacemi.

---

[189] Reed, *From Private Vice to Public Virtue...*, 253.
[190] Ibid, 255.
[191] Ibid, 254.
[192] Ibid., 255.
[193] Ordover, *American Eugenics*…, 154.
[194] Příloha č. 6: Mapa znázorňující okres Orange, *Wikipedia, the free encyklopedia*, http://en.wikipedia.org/wiki/File:Map_of_North_Carolina_highlighting_Orange_County.svg (staženo 13.5. 2010).

Během druhé světové války hodně států svoje sterilizační zákony zrušilo, v Severní Karolíně se však provedlo mezi lety 1945-1974 téměř 80 % sterilizací z celkových 8 000.[195] Lze to vidět na následujícím grafu, kde celý koláč představuje všechny provedené sterilizace v daném státě. Šedivá část vyznačuje sterilizace provedené po druhé světové válce:[196]

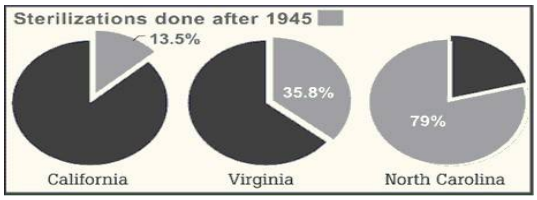

Proč se ale severokarolínská čísla tak zvedla v porovnání s předválečnými údaji? Od roku 1950 legislativa sledovala 20 % afroamerických dětí, které se narodily svobodným matkám nebo párům oddaným ve zvykovém obřadě. Chystal se zákon, ve kterém mělo být řečeno, že narození dítěte mimo legální manželský svazek znamená slabomyslnost ženy. Zákon sice nevešel v platnost, ale lékaři se návrhem zákona řídili a posílali tak větší procento afroamerických žen k výboru, který schvaloval sterilizace.Výsledek byl takový, že v roce 1964 bylo v Severní Karolíně provedeno 65 % sterilizací na afroamerických ženách, zatímco v letech 1929-1940 bylo eugenickým výborem vybráno ke sterilizaci 78 % lékaři doporučených žen, z nichž Afroameričanky tvořily pouze 21 %.[197]

4.5. Portorikoa tabletka Enovid

Na konci 40. let se Margaret Sangerová prostřednictvím reprodukčního fyziologa Gregory Pincuse seznámila s nápadem orální hormonální antikoncepce. Sangerové se nápad líbil, a tak zařídila, aby v roce 1948 Pincus obdržel na výzkum nevelký grant od PPFA,[198] později mu našla bohatou donátorku Katherine McCormick.[199]

V roce 1955 Dr. Pincus ve spolupráci s gynekologem Johnem Rockem dosáhli ideální kombinace hormonů a novou směs od roku 1956 testovali na Portoričankách. Portoriko bylo vybráno pro svoji chudobu a zaostalost ve vzdělání, takže dobrovolnice

[195] Winfield, *Eugenics and Education in America*…, 87.
[196] Příloha č. 7: Sterilizace provedené po druhé světové válce ve státech Kalifornie, Virginie a v Severní Karolíně. Zdroj: „Against Their Will: North Carolina's Sterilization Program“, http://extras.journalnow.com/againsttheirwill/graphics/partone_astateapart.html (staženo 1.5. 2010).
[197] Ordover, *American Eugenics*…, 165.
[198] „History & Successes“, oficiální stránka PPFA, http://www.plannedparenthood.org/about-us/who-we-are/history-and-successes.htm (staženo 3.3. 2010).
[199] Chesler, *Woman of Valor*…, 430-431.

pro experiment šlo sehnat lehce.[200] Dodatečné pokusy ze svých peněz prováděl i Gamble, který se po letech na Portoriko vrátil, a data pak poskytl Dr. Pincusovi. Přestože již Gamble nepůsobil v PPFA, odkud byl vypuzen, udržoval s Margaret Sangerovou korespondenci, skrze kterou ji informoval o Pincusově výzkumu.[201]

Postupně byla drtivá většina vedlejších účinků orální hormonální antikoncepce zažehnána a v roce 1959 si Pincus s Rockem byli jisti, že tabletka Enovid byla zdravotně nezávadná.V roce 1960 byla tabletka schválena *Food and Drug Administration* a mohla být distribuována na americkém trhu.[202]

[200] Reed, *From Private Vice to Public Virtue*…, 358-359.
[201] Ordover, *American Eugenics*…, 152.
[202] Reed, *From Private Vice to Public Virtue*…, 364.

Závěr

Během svého výzkumu jsem došla k přesvědčení, že Margaret Sangerová nebyla rasistkou. K tomuto závěru došly také tři vědkyně, které se ve svých pracích Margaret Sangerovou na toto téma věnují a s jejichž knihami a texty jsem pracovala, jedná se o Ellen Cheslerovou, Nancy Ordoverovou a Angelu Franksovou. Další seriózní zástupce z mé vybrané literatury, vyjadřující se ke vztahu Sangerové k rasismu, je George Grant. Ten je vůči Sangerové a celému antikoncepčnímu hnutí dost vyhraněný. Sangerovou považuje za největšího masového vraha historie,[203] jako silně nábožensky založenému člověku mu nejen vadí „rasismus“ Sangerové, ale vadí mu také celosvětová propagace antikoncepce a potratů. Ty považuje za vraždu, proto je Sangerová v jeho očích vrah. Sangerové vytýká i její atheismus a bohatý sexuální život.

Cheslerová eugenické aktivity své hrdinky ospravedlňuje tvrzením, že Sangerová byla ovlivněna dobovým „populárním šílenstvím“, jak eugeniku nazývá.[204] Šílenství to sice bylo, ale každý zdravě uvažující člověk si mohl na věc udělat svůj názor, a takových lidí nebylo málo, takže Sangerová musela vědět, kým se obklopuje.

Došla jsem k názoru, že Sangerová spolupracovala s lidmi s rasistickými názory, protože jí tito lidé byli prospěšní. Třeba lékař S. Adolphus Knopf byl specialista na tuberkulózu a byl produktivní ve psaní článků o antikoncepci do lékařských periodik,[205] což bylo přesně to, co Sangerová potřebovala - odborné vysvětlení pozitivních účinků antikoncepce. Nebo Clarence Gamble se svými penězi a eugenické hnutí se svojí popularitou.V tomto bodě se kupodivu shodují Cheslerová s Grantem. Cheslerová tvrdí, že eugenici byli otevření k sexuální otázce a mohli dát antikoncepci díky své popularitě vědeckou důležitost,[206] hlavně se tím antikoncepční hnutí stalo atraktivní pro sponzory. Grant tvrdí totéž, co se týče potřeby Sangerové vědecky podpořit svoje cíle.[207] S nimi se shoduje i Carole McCannová, autorka knihy *Birth Control Politics in the United States 1916-1945,* která dále souhlasí s Cheslerovou s dalším důvodu spolupráce s eugenickým hnutím, byl to společný nepřítel - katolická církev,[208] respektive konzervativní kritici.[209]

---

[203] Grant, *Killer Angel*…, 19.
[204] Chesler, *Woman of Valor*…, 215.
[205] Sanger, *An Autobiography*..., 364.
[206] Chesler, *Woman of Valor*…, 123.
[207] Grant, *Killer Angel*…, 69.
[208] Carole McCann, *Birth Control Politics in the United States 1916-1945* (New York: Cornell University Press, 1994), 123. In: Ordover, *American Eugenics*…, 138.
[209] Chesler, *Woman of Valor*…, 216.

Ordoverová píše o Sangerové kriticky, ale jak už jsem výše napsala, za rasistku jí nepovažuje. Vysvětluje to inklinací Sangerové k „pouze“ negativní eugenice,[210] která ve své podstatě nemá za cíl eliminovat jednu rasu ve prospěch druhé. Filosofie Sangerové spočívala v propagaci antikoncepce a potratů pro *fit* a sterilizace, případně segregace pro *unfit*. Vzhledem k tomu, že šířila antikoncepci po celém světě, spolupracovala s lidmi různé barvy pleti, tak nemohla zároveň prosazovat nadvládu bílé rasy, jak tvrdí Grant. Podle něho Sangerová už od počátku svých aktivit smýšlela rasisticky a nemusím už ani dodávat, že jí Grant hází do jednoho pytle s KKK, nacisty a menševiky.[211] Grant sice uznává rozdělení eugeniky na pozitivní a negativní,[212] ale už se nezabývá tím, že Sangerová vyznávala pouze eugeniku negativní. Vzhledem k tomu, že v citacích má několikrát uvedeno *Pivot of Civilization,* tak tuto klíčovou knihu musel číst a musel tím pádem pochopit, že Sangerová smýšlela odlišně než drtivá většina tehdejších eugeniků.

Právě takovýmito nepřesnostmi zastánců rasistického smýšlení Sangerové se zabývá Franksová, která je sama katolického vyznání a vystupuje proti potratům. Zmiňuje se například o dvou citacích s rasistickým nádechem, které jsou Sangerové přičítány. Jedna z nich je smyšlená[213] a druhá patří zakladateli NAACP Du Boisovi.[214] Další omyl je podle ní připisování Sangerové autorství knihy *Rising Tide of Color Against White World Supremacy*.[215]

V *Birth Control Review* (BCR) byly také vychvalovány restrikční imigrační zákony,[216] se kterými Sanger souhlasila, ale nebylo to z rasistických pohnutek - chtěla pouze zamezit nekontrolovatelnému přílivu imigrantů mezi nimiž by byli i *unfit*, jak jsem již napsala v résumé *Pivot of Civilization*. Jinak chtěla imigrantům pomáhat. Svojí první antikoncepční poradnu otevřela v Brooklynu, ve čtvrti plné imigrantů.

Tím nechci ospravedlňovat její eugenické smyšlení. Jako jeho ukázka může posloužit její *Plan for Peace* publikovaný v roce 1932 v BCR. V tomto článku Sangerová shrnula do bodů plán, jak zlepšit americkou společnost. Plán obsahoval tři hlavní myšlenky a to: potřebu lékařské péče o nastávající matky, omezení imigrace a

---

[210] Ordover, *American Eugenics*…, 140.
[211] Ibid., 87.
[212] Grant, *Killer Angel*…, 71.
[213] "Blacks, soldiers, and Jews are a menace to the race." Zdroj: Franks, „Misattributed Quotes“ , oficiální stránky autorky, http://www.angelafranks.com/margaret_sanger2.htm#quotes (staženo 20.4. 2010).
[214] Jedná se o komentář k *Negro Project*: "The mass of ignorant Negroes still breed carelessly and disastrously, so that the increase among Negroes, even more than the increase among whites, is from that portion of the population least intelligent and fit, and least able to rear their children properly." Ibid.
[215] Franks, „ Planned Parenthood´s Claims and the Truth“, oficiální stránky autorky http://www.angelafranks.com/margaret_sanger2.htm#claims (staženo 20.4. 2010).
[216] Grant, *Killer Angel*…, 86.

sterilizaci společně se segregací. V posledním návrhu je nejkontroverznější bod z celého plánu, bod „f.“, ve kterém se dává určitým dysgenickým skupinám na výběr mezi sterilizací a segregací.[217]

Přečetla jsem několik publikací od Margaret Sangerové a nikde jsem nenašla žádnou její rasistickou myšlenku, takže Margaret Sangerová byla „pouze“ negativní eugeničkou. S *American Eugenics Society* úzce spolupracovala, nejen proto, že jí to usnadnilo boj o legální antikoncepci a potraty, ale také kvůli svému hlubokému přesvědčení o přínosu negativní eugeniky lidstvu a to jí neomlouvá. Také se nemusela přátelit s Clarencem Gamblem. Nebyl jediným sponzorem ABCL/BCFA/PPFA.

[217] *A Plan for Peace* je v celém znění v příloze č. 8. Margaret Sanger, „A Plan for Peace“, *Birth Control Review*, 16, č. 5 (květěn 1932), 107-108. In: Mike Richmond, „Margaret Sanger…“.

Summary

In this thesis I researched the connection between the American eugenics and the Planned Parenthood Federation of America. This connection was worldwide as both of these movements have roots in Malthusianism. The doctrine is based on fear of overpopulation of the mankind. According to an author of this warning, the British economist Thomas Malthus, the way to prevent the overpopulation is to control the birth-rate. For Malthus the prevention came from a sexual abstinence and a late entry into marriage. However, his followers saw contraception as the most effective prevention. That is the main difference between a classic Malthusianism and a modern Neo-Malthusianism. Other divergent opinions were about the use of contraception. The birth control movement wanted to limit population as a whole but the eugenics movement liked the birth control as an instrument to stop the fast reproduction of the poor. Healthy Anglo-Saxon women from the middle and upper class were those who we meant to give birth to many children, not the poor. Lately, this would be a reason why the American Birth Control League would stop cooperating with the American Eugenics Society.

The American eugenics movement had roots in the beginning of the American imperialism. Imperialists and anti-imperialists were racist. The superior race for them was the Anglo-Saxon race. Even many anti-imperialists were active in the eugenics movement, for example David Starr Jordan. In the movement there were many organizations which founded research laboratories where the superiority of Anglo-Saxons was to be improved. The results of such research were published in Medias and influenced the anti-immigration laws.

In this time period, Margaret Sanger started breaking laws against contraception. She tried to join with feminists or socialists but they were not the strong partners that she needed to fight the laws and face the Catholic Church. The eugenics movement further got large sums of money from philatelists and was joined by doctors who were willing to propagate birth control. Eugenics was a science which gave contraception a scientific importance.

Margaret Sanger strongly believed in eugenics; the connection between her American Birth Control League and the eugenics movement was just a calculated move. On the other hand, Sanger only believed in one branch of eugenics, the negative eugenics. She wanted to sterilize or segregate feebleminded people and give

contraception to the poor because she thought that birth control could solve the problem of poverty. She also cared about motherhood and children. Sanger criticized poorly equipped schools and children slavery. She noticed that the poor and immigrant workers had at least 4 children and were struggling to feed them. As a result, women from such families had to care about household and children during the day and work at night. Sanger saw their motherhood as burden, not happiness. The founder of the ABCL believed that a mother, poor or rich, should have only as many children as she could bring up. In other words, Sanger preferred quality to quantity.

According to Sanger, the states´ and federal governments spent too little money on care for children. Money budgeted for institutions such as schools for blinds and deaf, asylums or alms-houses were wasted. Sanger wanted to eliminate people who were unfit by sterilization and give the poor contraception as an aid. The governments should then ensure better conditions for children and mothers.

My research concludes that Sanger was "only" a negative eugenist, not a racist. When birth control became a part of medicine, Sanger stopped being dependent on racial American Eugenics Society and the partnership ended. Moreover, Sanger did not adore Adolf Hitler as her eugenic colleagues did. Neither does her speech on contraception at the Ku Klux Klan meeting mean she was a racist. Moreover, racism was then socially acceptable; so, it was not a bad behavior to visit a meeting of the KKK.

The birth control clinics for colored people were seen as an aid for them. As I wrote above, Sanger thought that contraception could help the poor and Afro-Americans who were strongly beaten by the Great Depression. The problem of the Negro Project was the dependency of Sanger on local officials who were mostly racist. They used this project as a way to decrease the high fertility of Afro-Americans in order to exterminate them. This idea is attributed to Sanger as well, because she wrote a letter to her colleague Clarence Gamble which contained the following sentence: "We do not want word to go out that we want to exterminate the Negro population, and the minister is the man who can straighten out that idea if it ever occurs to any of their more rebellious members". The entire letter is disputable; it is difficult to say what Sanger really thought. According to my research, she thought that it was needed to educate the Afro-American's ministers to propagate birth control among their people and to make clear that the ABCL did not want to exterminate them. I think so because in her other speeches, letters, books, and papers are not racial thoughts.

A few years after the break up with the American Eugenics Society, the Planned Parenthood Federation of America was established. However, its first directors were eugenists. Also a racist, Clarence Gamble stayed in the organization. This man gave lots of money to the ABCL/PPFA. Nevertheless, Gamble founded his birth control clinics in areas where there already had been clinics of the PPFA. Another of his activity was lobbying for sterilization laws and supporting the tests of contraception on poor, chiefly, women. He caused an increase number of sterilizations after the Second World War in North Carolina. Furthermore, Gamble was a friend with Sanger and even after he was fired for his behavior from the PPFA, they still kept in touch.

Conclusion of this study is that Margaret Sanger was not racist, she only believed in negative eugenics. She did a great job for all women in the world, but in my opinion, she should not have been friends with racial thinkers in order to achieve that; especially not with Clarence Gamble. After all, he was not the only philanthropist of the PPFA.

Použitá literatura, prameny a internetové zdroje

Literatura

BAKALÁŘ, Petr. *Tabu v sociálních vědách* (Praha: Votobia, 2003). 343 s. ISBN 80-7220-135-2.

BLAŽEK, Vladimír. „Omyl zvaný eugenika“, *Britské listy*, 27. srpna 2009, http://www.blisty.cz/art/48620.html.

BRIGGS, Laura. „Discources of „Forced Sterilization“ in Puberto Rico: The Problem with the Speaking Subaltern“, *A Journal of Feminist Cultural Studies*, 10. února 1998, http://www.u.arizona.edu/~lbriggs/PuertoRico/forced.pdf

COTT, Nancy. *The Grounding of Modern Feminism* (New Haven: Yale University Press, 1987). 372 s. ISBN 0-300-04228-0.

FRANKS, Angela. „Margaret Sanger and Planned Parenthood: The Eugenics Connection“, *National Right to Life*, 7. října 2004, http://www.nrlc.org/news/2004/nrl07/margaret_sanger_and_planned_pare.htm.

FUCHS, Kamil – LISÝ, Ján. *Dějiny ekonomického myšlení od antického myšlení do marginalistické revoluce v ekonomii,* dostupné na: http://is.muni.cz/elportal/estud/esf/js08/dejiny/web/index.html.

GRANT, George. *Killer Angel: A Short Biography of Planned Parenthood´s Founder Margaret Sanger* (Nashville: Cumberland House Publishing, Inc., 2001). 127 s. ISBN 1-58182-150-6.

GREEN, Tanya. „ The Negro Project: Margaret Sanger´s Eugenic Plan for Black Americans“, *Citizen Review Online*, 10. května 2010, http://www.citizenreviewonline.org/special_issues/population/the_negro_project.htm

CHESLER, Ellen. *Woman of Valor: Margaret Sanger and the Birth Control Movement in America* (New York: Simon & Schuster, 1992). 639 s. ISBN 0-671-60088-5.

HNILICOVÁ, Helena. „Úvod do studia zdravotnických systémů“, http://usm.lf1.cuni.cz/download/uvod_do_zs.pdf (staženo 10.5. 2010)

KUŽELOVÁ, Monika. „Historie antikoncepce. Aletta Jacobs (1854-1929)“, *Moderní babictví*, září 2006, http://www.levret.cz/publikace/casopisy/mb/2006-9/clanek.php?c=5.

KUŽELOVÁ, Monika. „Margaret Sanger *(1879-1966)“*, *Moderní babictví*, srpen 2005 www.levret.cz/publikace/casopisy/mb/2005-8/clanek.php?c=6.

MERRIAM, Allen. „Racism in the Expansionist Controversy of 1898-1900“, *Phylon* 39, č. 4 (1978): 369-80, http://www.jstor.org.

ORDOVER, Nancy. *American Eugenics: Race, Queer Anatomy, and the Science of Nationalism* (Minneapolis: University of Minnesota Press 2003). 297 s. ISBN 0-8166-3559-5.

PAUL, Julius. „'Three Generations of Imbeciles Are Enough': State Eugenic Sterilization Laws in American Thought and Practice“ (studie, Walter Reed Army Institute of Research, Washington, D.C., 1965), 565, 824, http://buckvbell.com/pdf/JPaulmss.pdf .

REED, James. From Private Vice to Public Virtue: The Birth Control Movement and American Society since 1830 (New York: Basic Books, Inc., 1978). 456 s. ISBN 0-465-02582-x.

RICHMOND, Mike. „Margaret Sanger, Sterilization, and the Svastika“, *The Ethical Spectacle* 3, č. 9 (1997), http://www.spectacle.org/997/.

ROTHSCUM, David, „Is Procter and Gamble funding a mass sterilization campaign?“, *David Rothscum Reports*, 6. března 2009, http://davidrothscum.blogspot.com/2009/03/is-procter-and-gamble-funding-mass.html

YOEST, Jack. „Margaret Sanger's Eugenic Legacy, The Control of Female Fertility, by Angela Franks, Selected Quotes“, *Reasoned Audicity: Business and Politics in Real Life*, 24. dubna 2010, http://www.charmaineyoest.com/2010/04/margaret_sangers_eugenic_legac.php.

WINFIELD, Anne. *Eugenics and Education in America: Institutionalized Racism and the Implications of History, Ideology, and Memory* (New York: Peter Lang Publishing Inc. 2007). 195 s. ISBN 978-0-8204-8146-3.

Prameny

BEVERIDGE, Albert. „In Support of an American Empire“, záznam, 56. Kongres, 1. sezení, s. 704-12, oficiální stránky Vincenta Ferrara, profesora mezinárodní politiky na Mount Holyoke College v USA, http://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/feros-pg.htm (staženo 28.4. 2010)

CARNIEGIE, Andrew. „Americanism versus Imperialism“, *North American Review* 0168, č. 506 (leden 1899): 1-14, http://digital.library.cornell.edu/n/nora/.

SANGER, Margaret. *An Autobiography of Margaret Sanger* (New York: Dover Publications Inc., 1971). 504 s. ISBN 0-486-20470-7.

SANGER, Margaret. *My Fight for Birth Control* (New York: Farrar & Rinehart, 1931). 360 s. ISBN není.

SANGER, Margaret. *The Pivot of Civilization* (Middlesex: The Echo Library, 2006). 99 s. ISBN 1406800384.

SANGER, Margaret. *Woman and the New Race* (Middlesex: The Echo Library, 2006). 88 s. ISBN1406800392.

Internetové zdroje

http://www.angelafranks.com - Oficiální stránky Angely Franksové

http://www.ivtt.net/eugenika.php - Oficiální stránky Institutu pro výzkum tabuizovaných témat

http://www.about.com/ - Elektronická encyklopedie

http://www.enotes.com/ - Server se studijními poznámkami pro učitele a studenty

http://library.truman.edu/ - Oficiální stránky knihovny *Truman State University*, USA

www.eugenicsarchive.org - Oficiální stránky Dolan DNA Learning Center, Cold Spring Harbor Laboratory, USA

www.eugenics-watch.com – Stránky o eugenice

http://eugenics-baby-design.com/ - Stránky věnující se tzv. nové eugenice

http://www.geneticka-ambulance.cz/ - Stránky lékaře Jana Všetečky

http://www.uvm.edu/ - Oficiální stránky University of Vermont, USA

http://people.clarkson.edu – Oficiální stránky Clarkson University, USA

http://www.bun.kyoto-u.ac.jp - Oficiální stránky Kyoto University, Japonsko

http://www.loyno.edu/ - Oficiální stránky Loyola University New Orleans, USA

http://law.jrank.org/ - Elektronická encyklopedie amerických zákonů

http://www.colorado.edu – Oficiální stránky University of Colorado, USA

http://www.blackgenocide.org – Stránky protiinterupčního hnutí

http://www.nyu.edu/projects/sanger/index.html - *Margaret Sanger Papers Project*, New York University, USA

http://mgagnon.myweb.uga.edu – Oficiální stránky Michaela Gagnona, učitele na University of Georgia, USA

http://eh.net/ - Oficiální stránky Economic History Association

http://www.census.gov – Oficální stránky americké úřadu pro census

http://www.plannedparenthood.org – Oficiální stránky Planned Parenthood Federation of America

http://www.cdc.gov/ – Oficiální stránky amerického centra pro prevenci proti onemocnění

Seznam příloh

Příloha č. 1: Počet sterilizací ve státě Connecticut (graf)

Příloha č. 2: Mapa Spojených států amerických s vyšrafovanými státy, které sterilizační zákony přijaly

Příloha č. 3: Margaret Sangerová (fotografie)

Příloha č. 4: Margaret Sangerová na schůzi KKK (fotografie)

Příloha č. 5: Mapa znázorňující polohu okresu Logan

Příloha č. 6: Mapa znázorňující okres Oranže

Příloha č.7: Sterilizace provedené po druhé světové válce ve státech Kalifornie, Virginie a v Severní Karolíně (graf)

Příloha č. 8: A Plan for Peace (text)

Přílohy

Příloha č. 8: A Plan for Peace (text)

A Plan for Peace
by MARGARET SANGER

First, put into action President Wilson's fourteen points, upon which terms Germany and Austria surrendered to the Allies in 1918.

Second, have Congress set up a special department for the study of population problems and appoint a Parliament of Population, the directors representing the various branches of science: this body to direct and control the population through birth rates and immigration, and to direct its distribution over the country according to national needs consistent with taste, fitness and interest of individuals. The main objects of the Population Congress would be:

a. to raise the level and increase the general intelligence of population.

b. to increase the population slowly by keeping the birth rate at its present level of fifteen per thousand, decreasing the death rate below its present mark of 11 per thousand.

c. to keep the doors of immigration closed to the entrance of certain aliens whose condition is known to be detrimental to the stamina of the race, such as feebleminded, idiots, morons, insane, syphilitic, epileptic, criminal, professional prostitutes, and others in this class barred by the immigration laws of 1924.

d. to apply a stern and rigid policy of sterilization and segregation to that grade of population whose progeny is tainted, or whose inheritance is such that objectionable traits may be transmitted to offspring.

e. to insure the country against future burdens of maintenance for numerous offspring as may be born of feebleminded parents, by pensioning all persons with transmissible disease who voluntarily consent to sterilization.

f. to give certain dysgenic groups in our population their choice of segregation or sterilization.

g. to apportion farm lands and homesteads for these segregated persons where they would be taught to work under competent instructors for the period of their entire lives.

The first step would thus be to control the intake and output of morons, mental defectives, epileptics.

The second step would be to take an inventory of the secondary group such as illiterates, paupers, unemployables, criminals, prostitutes, dope-fiends; classify them in special departments under government medical protection, and segregate them on farms and open spaces as long as necessary for the strengthening and development of moral conduct.

Having corralled this enormous part of our population and placed it on a basis of health instead of punishment, it is safe to say that fifteen or twenty millions of our population would then be organized into soldiers of defense---defending the unborn against their own disabilities.

The third step would be to give special attention to the mothers' health, to see that women who are suffering from tuberculosis, heart or kidney disease, toxic goitre, gonorrhea, or any disease where the condition of pregnancy disturbs their health are placed under public health nurses to instruct them in practical, scientific methods of contraception in order to safeguard their lives---thus reducing maternal mortality.

The above steps may seem to place emphasis on a health program instead of on tariffs, moratoriums and debts, but I believe that national health is the first essential factor in any program for universal peace.

With the future citizen safeguarded from hereditary taints, with five million mental and moral degenerates segregated, with ten million women and ten million children receiving adequate care, we could then turn our attention to the basic needs for international peace.

There would then be a definite effort to make population increase slowly and at a specified rate, in order to accommodate and adjust increasing numbers to the best social and economic system.

In the meantime we should organize and join an International League of Low Birth Rate Nations to secure and maintain World Peace.

Zdroj: Margaret Sanger, „A Plan for Peace“, *Birth Control Review*, 16, č. 5 (květěn 1932), 107-108. In: Mike Richmond „Margaret Sanger, Sterilization, and the Svastika“, *The Ethical Spectacle* 3, č. 9 (1997), http://www.spectacle.org/997/.